

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 62 · 20. mars
Sesjonen 2023–2024

Møte onsdag den 20. mars 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 62):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:03]: Det foreligger tre permisjonssøknader

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Marianne Sivertsen Næss i dagene 20. og 21. mars
- fra Høyres stortingsgruppe om permisjon for representanten Bård Ludvig Thorheim i tiden fra og med 20. til og med 23. mars for å delta på den arktiske parlamentarikerkonferansen i Kiruna, Sverige
- fra representanten Tobias Drevland Lund om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum i dagene 20. og 21. mars

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i Stortinget i dagene 20. og 21. mars:
For Finnmark: Sigurd Kvammen *Rafaelsen*
For Nordland: Marianne Dobak *Kvensjø*
For Telemark: Charlotte *Therkelsen*

Presidenten [10:00:52]: Sigurd Kvammen *Rafaelsen*, Marianne Dobak *Kvensjø* og Charlotte *Therkelsen* er til stede og vil ta sete.

Representanten Roy Steffensen vil framsette et representantforslag.

Roy Steffensen (FrP) [10:01:12]: På vegne av Fremskrittspartiets representanter Terje Halleland, Frank Edvard Sve, Morten Stordalen og meg selv har jeg gleden av å legge fram et representantforslag om å redusere bompengebelastningen i Ryfast.

Presidenten [10:01:28]: Representanten Ove Trellevik vil framsette et representantforslag.

Ove Trellevik (H) [10:01:43]: Det er ei stor ære og ei stor glede å få lov til å leggja fram eit representantforslag på vegner av representantane Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, Tina Bru, Nikolai Astrup og meg sjølv om krav til erstatningskraft for elektrifisering av petroleumsinstallasjonar.

Presidenten [10:02:01]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:08]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:02:10]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim, Geir Pollestad og Andreas Bjelland Eriksen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Lene Westgaard-Halle.

Lene Westgaard-Halle (H) [10:02:41]: Man må knuse noen egg for å lage omelett, men det er jo veldig vanskelig uten egg. Hver mann sin høne, var Sponheims svar på akkurat samme situasjon for nøyaktig 20 år siden. Lite har endret seg siden den gang, og ifølge enkelte ungdomspolitikere er det fortsatt ikke høner nok, for markedsregulatoren ser ikke ut til å fungere optimalt. Kanskje det er på tide å klekke ut en ny løsning.

Årets påskemysterium ser i hvert fall ut til å være hvem det er som har ansvar dersom det blir mangel på nettopp egg i butikkyllene. Er det landbruksministeren? Er det Nortura? Eller er det Omsetningsrådet? Jeg er litt fristet til å minne om at da finansministeren var landbruksminister, advarte han mot at vi med Høyre i regjering kom til å mangle både norsk biff og får til fårrikålen. Resultatet ble for øvrig at vi ble selvforsynt med lammekjøtt. Med den nye landbruksministeren fra Senterpartiet har vi derimot fått melkemangel, potetmangel og nå eggmangel.

Nå ligger det an til at det denne påsken faktisk blir enklere å få seg pappegg med godteri enn å få tak i ekte egg. Nettopp denne eggmangelen gjorde at Landbruksdirektoratet anbefalte at Nortura som markedsregulator skulle bruke alle tilgjengelige virkemidler spesielt for å sikre konsumegg nå i påsken 2024. Da saken kom opp til behandling i det såkalte Omsetningsrådet, organet hvor markedsregulatoren sitter for å passe på seg selv og passe på at markedsregulatoren selv markedsregulerer sitt eget marked riktig, vedtok de i stedet at de tar markedsregulators arbeid til etterretning.

Mitt spørsmål er derfor: Vil landbruksministeren garantere at alle tilgjengelige virkemidler tas i bruk fra hans side for at kundene får egg i butikken denne påsken?

Statsråd Geir Pollestad [10:04:36]: Temaet egg opnar for mange ordspel, som det også var i spørsmålet her, og som i sum eigentleg var ei ordentleg eggerøre, der ein kan verta skulda for at to fjører har vorte til fem høns.

Eg er landbruksminister. Eg er oppteken av at det skal vera egg i butikken til påske. Eg har vakse opp på eit hønseri, men sjølv med den bakgrunnen legg eg ikkje egg. Eg er oppteken av å gjera det som er mogleg for at det skal vera egg i butikkane til påske. Eg har i dag tidleg hatt møte med både KLF, som representerer dei såkalla private eggmottaka, og Nortura, som representerer marknadsregulatorrolla og er bondeeid. Nortura seier ja på spørsmål frå meg om det blir nok egg til påske.

Eg meiner at me skal gleda oss litt over at etterspørselen etter egg går opp. Me skal gleda oss litt over at industribedrifter som har importert egg tidlegare, no ønskjer å kjøpa norske egg. Litt av bakgrunnen for denne saka er eit salmonellautbrot i eit svensk hønseri som har nærare 1,2 millionar høner, og dei måtte slakta alle. Det har gjeve delar av industrien behov for å gå over til å bruka norske egg. Eg er glad for at me ikkje har hønseri i Noreg som har 1,2 millionar høner, men at me har hønsehus spreidde rundt i heile landet, som har 7 500 høner. Eg vil svara ja på spørsmålet om eg gjer det som er mogleg for å sikra nok egg i butikkane til påske.

Lene Westgaard-Halle (H) [10:06:36]: Det vil bli nok egg, har Nortura altså gitt beskjed om til landbruksministeren. Landbruksministeren har tidligere uttrykt en slags misnøye med at det har vært varslet at det kanskje blir tomt i egghyllene. Nortura varslet faktisk dette selv allerede i fjor, så eggmangelen har vart lenge allerede. Det vil overraske meg veldig om vi plutselig nå har løst dette i påskehøytiden, hvor det faktisk er mer etterspørsel etter egg.

Tidligere har landbruksministeren sagt at han har klare forventninger om at Nortura ikke sender egg med dagligvarekvalitet til industrien, men til butikkhyllene og forbrukerne. Statsråden har samtidig sagt at han skal ta seg god tid – veldig god tid. Han skal faktisk bruke tiden helt fram til sommeren 2025 for å drive informasjonsinnhenting som skal danne grunnlag for en vurdering av om det kanskje skal gjøres noe med forskriftene på dette feltet.

Mitt spørsmål er derfor: Hvis det blir tomt for egg i butikkhyllene påsken 2024 – som jeg nok tror det blir – hvem er det da som har sviktet? Er det Geir Pollestad, eller er det Nortura?

Statsråd Geir Pollestad [10:07:41]: No opplever eg at representanten her blandar eggkvite og -plomme i sitt spørsmål. Det som er vurderingstemaet no, er: Har Nortura i ein situasjon med litt lite egg, prioritert dei eggane rett, eller har dei prioritert dei feil? Det har vore behandla i Omsetningsrådet, og det har òg nyleg vore behandla i ein dom i Oslo tingrett. Det løpet som går fram til våren 2025, er å sjå på om den forskrifta som regulerer dette, bør endrast.

Eg kjem til å vera oppteken av å sjå på om forskrifta kan forbedrast, men me må gjera det på ein måte som framleis sikrar at me har 100 pst. dekning av norske egg, som bidrar til at forbrukarane får egg, og som òg bidrar til at industrien får egg, pluss at me ikkje kjem i ein situasjon som me har vore i dei siste 15 åra, med ein for høg produksjon av egg.

Lene Westgaard-Halle (H) [10:08:45]: Det er jo interessant. Statsråden har tidligere sagt at regelverket er veldig enkelt, og at forbrukerne skal prioriteres ved knapphet på egg. Til dommen i Oslo tingrett: De slo faktisk fast i går, når det gjelder markedsreguleringsforskriften, at det at Nortura prioriterer å levere A-egg, kjent som konsumegg, til egen eggproduktfabrikk framfor å sikre at disse kommer til butikkhyllene i påsken, er helt ok. Med andre ord er tingretten uenig med statsråden i hvor enkelt dette regelverket er i dag.

Mitt spørsmål er derfor: Når Nortura som markedsregulator kan forsyne sin egen eggfabrikk framfor forbrukerne – med loven i hånd etter dommen i går – er det kanskje nødvendig med endringer i lovverket litt tidligere enn om halvannet år?

Statsråd Geir Pollestad [10:09:37]: Eg kjem ikkje til å gå inn i den dommen frå Oslo tingrett. Ein må ta eit steg tilbake: Norske egg er fantastiske. For det første inneheld dei alle næringsstoffa ein treng, med unntak av vitamin C. For det andre er norske egg frie for salmonella. Eg meiner det er bra at norske industriaktørar ønskjer å bruka norske egg i sine produkt. Spesielt når det gjeld produkt som ikkje er varmebehandla, treng me ei sikkerheit for at dei ikkje har salmonella i seg. Det kan ingen av importegga gje. Difor er det så viktig at me tek vare på den norske landbruksmodellen, at me tek vare på den norske eggproduksjonen, sånn at både industri og forbrukarar kan få egg.

Eg meiner at ei løysing der målet berre er å ha fulle butikkhyller utan at industrien får egg, men må basere seg på import, er ei dårleg løysing. Difor skal eg finna ei betre og meir balansert løysing.

Lene Westgaard-Halle (H) [10:10:43]: Her mener jeg at statsråden legger alle eggene i én kurv, for dette er faktisk et symptom på noe som er veldig mye større. Vi har først hatt melkerunden hvor det har vært melkemangel, og det er den samme situasjonen med Tine: De sitter og regulerer sitt eget marked og klarer ikke å få det til å funke. Nå har vi hatt Nortura og egg, og de sitter og regulerer sitt eget marked og bestemmer selv om de har gjort feil eller ikke. Det er en ganske stor utfordring. At statsråden da sier at dette markedet fungerer godt nok, og at landbrukspolitikken er helt perfekt, må jeg innrømme at overrasker meg ganske mye.

Mitt spørsmål er da: Mener statsråden at markedsregulatorordningen fungerer helt ufeilbarlig, at det ikke er noen utfordringer, og at det ikke er behov for å se på en modernisering av det systemet vi har i dag?

Statsråd Geir Pollestad [10:11:28]: Eg vil aldri bruka ein feilslått landbrukspolitikk i andre land og eit salmonellautbrot i Sverige til å endra noko som har tent norske forbrukarar og norske bønder godt over tid. Marknadsreguleringa skal bestå. Det er ein viktig del av den norske landbruksmodellen. Eg forstår at Høgre er ueinig i det, og det er eit politisk spørsmål, men eg meiner det er eit mål å styrkja marknadsreguleringa, og at marknadsreguleringa er viktig for å ha eit landbruk i heile landet.

Så er det slik at i ei ordning ein er glad i, er det alltid rom for forbetringar. Difor har Omsetningsrådet vurdert dette, men eg har òg sagt at me må sjå på om den forskrifta som sørgjer for å fordela egg, er god nok eller ikkje. Mitt mål er at det skal vera nok egg til norske forbrukarar, og det skal vera nok norske egg til norsk industri.

Une Bastholm (MDG) [10:12:35]: Det er ikke bare egg som må knuses for å lage omelett, det må også hanekyllingene. Over lang tid har det vært en veldig spesialisert avl i fjørfeproduksjonen – man har én type avl for eggproduksjon, og så har man en annen type avl for kjøttproduksjon. Det gjør at alle hanekyllingene som blir produsert av mødrene til verpehønsene, har vi ikke bruk for – de blir kvernet umiddelbart. Det har Rådet for dyreetikk uttalt seg om, det er stor utvikling på det internasjonalt, og flere land har forbudt maserasjon – som det heter – av hanekyllinger.

Når jeg har stilt skriftlig spørsmål om dette til regjeringen tidligere, har svaret vært at Nortura jobber med saken. Argumentet mot å innføre et forbud mot kverning av nyfødte hanekyllinger har gjerne vært at det ikke har vært teknologi til stede.

Foretar statsråden seg noe overhodet for å prøve å få framdrift i teknologiutviklingen for å unngå kverning av hanekyllinger i Norge, og vil det komme avklaringer på dette i dyrevelferdsmeldingen?

Statsråd Geir Pollestad [10:13:39]: For det første trur eg det er viktig å vera klar over at det at ein har éin type fjørfe til kjøttproduksjon og éin til eggproduksjon, er rasjonelt. Det gjev mindre behov for fôr, det gjev mindre behov for areal, og det gjev produkt forbrukarane vil ha.

Det er òg viktig å seia at spørsmålet om avliving av hanekyllingar for verpehøns ikkje er eit dyrevelferdsspørsmål, det er eit etisk spørsmål. Det trur eg det er vik-

tig å halda fast på, og det meiner eg det er viktig å diskutera.

Eg er klar over at Nortura jobbar med å sjå på teknologien som no har kome for å kjønnsortera egg før dei er klekte, og dei er i gang med å implementera han i Noreg. Dette er eit spørsmål næringa jobbar med, men som vi òg vil koma tilbake til i den varsla dyrevelferdsmeldinga.

Une Bastholm (MDG) [10:14:44]: Da var statsråden inne på det essensielle helt på slutten, hva vi kan forvente at kommer i dyrevelferdsmeldingen, for her er det som sagt stor utvikling internasjonalt. Noe av utfordringen er kanskje at der man har kommet lengst i teknologiutviklingen, er for andre hønseraser enn de som er vanlige i Norge. Man kunne sett for seg at man gjør noe der for å få framdrift i teknologiutviklingen for å kjønnsortere tidligere, slik at vi slipper kverning av flere millioner hanekyllinger hvert år. Man kan også se for seg at man rett og slett gjør noe i forbrukerleddet og fremmer den typen egg for norske forbrukere – noe som er lettere å forsvare etisk og dyrevelferdsmessig.

Dyrevelferden betyr noe selv om det er nyklekkede hanekyllinger. Det er en ganske plutselig død, for å snakke litt om hva det faktisk handler om her. De er inne i en kvern, men før de kommer dit, er de på samleband. Det er heller ikke veldig lett å forsvare dyreetisk. Jeg håper at statsråden også ser det som sitt ansvar som øverste statsråd for dyrevelferd.

Statsråd Geir Pollestad [10:15:49]: La det ikkje vera tvil om at dette er noko eg ønskjer å løysa. Eg håpar teknologien kan bidra til at me slepp å gjera dette, og helst at det er mogleg å kjønnsortera egg så tidleg at dei egg som inneheld hanekyllingar, kan brukast til andre og mest mogleg høgverdige føremål. No er me ikkje der at dei er eigna til noko anna enn dyrefør med den teknologien som er i dag.

Eg skal gje representanten rett i at livet frå klekking til avliving er ei belastning for kyllingen. Det er slik sett eit dyrevelferdsspørsmål, men i hovudsak er det eit etisk spørsmål. Mitt poeng med å seia det eg sa, var at eg meiner sjølv avlivingsmetoden er innafor det akseptable. Det er ikkje der hovudutfordringa ligg, ho ligg meir i det etiske spørsmålet, at så mange kyllingar vert avliva så tidleg.

Terje Hansen (FrP) [10:17:02]: Høsten 2022 brukte Nortura 10 mill. kr på en reduksjon der 13 eggprodusenter fikk 850 000 kr for å sette produksjonen på hold. Vi har sett vedvarende mangel på egg i butikkene mellom 2022 og 2023. Samtidig ser vi at fire land i Europa eksporterer egg for ca. 1,2 mrd. kr.

Spørsmålet mitt er: Hvorfor er ikke norsk landbruk i stand til å ha en produksjon som imøtekommer de behovene som er i Norge, og hvorfor er det ikke mer eksportrettet når det er et stort marked der ute?

Statsråd Geir Pollestad [10:17:54]: Sett i ettertid meiner eg det var ei feil avgjerd å ta ned produksjonen, men eg trur òg det var rett avgjerd på det tidspunktet ho vart teken. Det er litt vanskeleg. Eg innser at marknadsregulator har ei veldig krevjande oppgåve fordi me har sagt at me ønskjer å ha norske egg i Noreg, me ønskjer å ha salmonellafrie egg i Noreg, og me ønskjer å ha 100 pst. dekning av norske produkt. Det er viktig for forbrukarane, og det er viktig av sjølvforsyningsomsyn. Det har vore ein ganske lang periode med overproduksjon, og så har forbruket stige. Enkelte aktørar som har importert egg, har på grunn av ting som har skjedd i Europa, gått over til å kjøpa norske egg, og det er denne endringa som har ført oss inn i den situasjonen me er i no.

Terje Hansen (FrP) [10:18:59]: Vi har snakket veldig mye om matsikkerhet. Jeg synes det er litt uforståelig at man ikke kan øke produksjonen sånn at man ivaretar et eksisterende marked. Markedet vil jo regulere seg selv, også i og med at det er et betydelig marked for eksport, spesielt med den eggkvaliteten Norge har, ved at de er salmonellafri. Jeg synes i hvert fall det bør være et innspill i debatten å se på muligheten for å kunne eksportere. Det er jo et prima produkt vi har.

Spørsmålet er: Kan man gjøre det? Vil man øke norsk produksjon av egg også for eksport?

Statsråd Geir Pollestad [10:19:45]: Mitt fyrste mål er å få balanse i den norske marknaden – at me klarar å forsyna norske forbrukarar. Eg har lyst til å vera veldig tydeleg overfor industrien om at me er opptekne av at dei skal få norske egg, men det føreset òg at dei ikkje berre kan velja norske egg når det passar dei. Dei må over tid bruka norsk råvare, og då meiner eg at norsk landbruk fint skal kunna levera og produsera det.

Når det gjeld spørsmålet om eksport av norske egg, skulle eg ønskt at heile verda etterspurde og ville ha norske egg – det er eit fantastisk produkt, ein kan eta det rått. Salmonella er noko me ikkje ønskjer, og norske egg er frie for det. Eg skal ikkje stå på talarstolen i Stortinget og gjera vurderingar av marknadsmoglegheitene ute for norske egg. Mi oppgåve no er fyrst og fremst å bidra til å gje marknadsregulator verkemiddel som gjer at ein kan ha balanse i den norske marknaden, og så håpar eg at alle vil eta egg til påske og nyta det.

Presidenten [10:20:50]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Silje Hjemdal (FrP) [10:21:09]: Mitt spørsmål går til utviklingsministeren.

For kort tid siden, nærmere bestemt 6. februar, markerte vi den internasjonale dagen for nulltoleranse mot kjønnslemlestelse. For kort tid siden kunne vi også lese i en rekke aviser her hjemme at seks-sju kvinner må skje-deåpnes eller bli gjenåpnet – jeg vet ikke hvordan jeg skal si det på en finere måte – på Ullevål sykehus hver eneste måned, ofte i forbindelse med at de skal føde. Dette viser jo hva som er problemet her hjemme, men det viser også at det er en svært barbarisk skikk som fremdeles er ganske utbredt ute. Det er et grovt overgrep mot kvinner, ikke minst mot små jenter.

Kjønnslemlestelse har rammet rundt 200 millioner nålevende kvinner. Det spås at bare i år står 4,4 millioner i fare for å bli utsatt for dette, det vil si 12 000 jenter hvert døgn. Det er veldig alvorlig. Det overgrepet disse kvinnene utsettes for, ødelegger dem kanskje for livet, og mye er ikke reversibelt. Likevel gir Norge bistand til land som gjennomfører kjønnslemlestelse av kvinner. Derfor er mitt spørsmål til statsråden om hun kan garantere at Norge ikke gir bistandsmidler til regimer som støtter kjønnslemlestelse av kvinner.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnerheim [10:23:15]: Jeg vil takke representanten for å løfte fokuset på nettopp denne saken, en barbarisk skikk kvinner fortsatt utsettes for i en rekke land i verden, og som dessverre også er et kjent fenomen i vårt eget land.

Representanten ber meg garantere at det ikke gis støtte til regimer som utfører denne type overgrep mot kvinner. For det første må det da sies at det ikke er land som påfører kvinner disse bestialske overgrepene. Dette skjer i stor grad som en konsekvens av kultur. Den beste måten å bekjempe dette på mener jeg er å støtte opp under gode krefter som kjemper for kvinners rettigheter og for gode, allmenne helsetjenester i de landene vi jobber for.

Jeg vil også understreke at Norge i liten grad kanaliserer bistand direkte til regimer. I stadig større grad kanaliseres norsk bistand gjennom sivilsamfunnsorganisasjoner, FN, Verdensbanken og andre kanaler som er i dialog med myndigheter, og som også politisk kan bekjempe denne type praksis.

Silje Hjemdal (FrP) [10:24:43]: Jeg takker for svaret. Det er imidlertid sånn at et land som har innført lovforbud mot kjønnslemlestelse – Gambia, som gjorde det i 2015 – nå har hatt en votering der man ønsker å oppheve dette forbudet. Det vil bety at det er det første landet som reverserer kvinners og barns rettigheter på dette feltet. Den nye loven skal sikre religiøs lojalitet og kulturelle normer og verdier, sa representanten Gibba under debatten. Det var han som fremmet forslaget om

lovendring. Forbudet mot omskjæring av kvinner er et direkte brudd på innbyggernes rett til å praktisere sin egen kultur og religion, uttalte han.

Norge har gjennom mange år vært engasjert i arbeidet for å bedre kvinnehelse og forby kjønnslemlestelse. Hvordan vil statsråden da jobbe for at Gambia fortsatt skal ha et forbud mot omskjæring av kvinner – for vi har jo opp gjennom tidene gitt mye bistand til Gambia?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [10:25:47]: Det er fint at representanten løfter Gambia-eksempelet. Dette er et høyaktuelt case fordi man i disse dager diskuterer reversering av denne lovgivningen. Det er viktig å understreke at den reverseringen ennå ikke er endelig vedtatt. Det foreligger et privat lovfor-slag som er behandlet av parlamentet, uten at dette ennå er støttet av Gambias regjering.

Jeg vil understreke at gjennom fortsatt økonomisk og politisk støtte internasjonalt fra Norge, inkludert gjennom globale fond som er rettet mot utryddelse av kvinnelig kjønnslemlestelse og andre uheldige praksiser, har Norge dyrket sterke forhold til nøkkelpartnere som jobber med dette.

Silje Hjemdal (FrP) [10:26:48]: Jeg og statsråden er enig i at det gjøres veldig mye godt ute. Likevel er det en bekymring over den utviklingen man nå ser, og for om det er realistisk å kunne nå målet om avskaffelse av kjønnslemlestelse innen 2030.

Neste måned feirer vi 30 år siden Kairo-konferansen med en stor IPCI-konferanse i Oslo, der et av hovedtemaene er «gender based violence» og «harmful practices». Da tenker jeg at det er viktig at regjeringen også er på overfor disse landene som nå igjen vurderer å gjøre svært inngripende og skadelige skikker tillatt i sitt land, og at man bruker det diplomatiet man har.

Derfor lurer jeg på om regjeringen har noen strategi for å se på muligheter for negative sanksjoner mot land som ikke aktivt jobber for å redusere vold mot kvinner og barn, i form av f.eks. kjønnslemlestelse.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [10:27:51]: Jeg deler bekymringen til representanten. Kjønnslemlestelse er et eksempel på en skikk og en undertrykkelse av kvinner som har gått i feil retning de siste årene, og vi er dessverre lenger unna enn på lenge å oppnå bærekraftsmålet om likestilling mellom kjønnene. Det burde bekymre alle i denne sal og i hele verden.

Jeg mener at Norge står seg godt på to hovedtilnær-minger til å jobbe med dette internasjonalt. Den første er selvfølgelig en tydelig beskjed til landene hvor dette diskuteres, om hvor Norge står, og å bruke diplomatiet aktivt. Den andre er å jobbe konstruktivt gjennom krefter på grasrota som står for de riktige verdiene. Ofte tror

jeg at de er bedre posisjonert enn vestlige myndigheter, f.eks. Norge, til å kunne rette en pekefinger mot egne myndigheter. Derfor støtter vi aktivt opp om kvinneorganisasjoner, andre sivilsamfunnsorganisasjoner og gode krefter i landene det gjelder, for at de kan påvirke egne myndigheter.

Presidenten [10:28:53]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [10:29:14]: Jeg vil gjerne utfordre klima- og miljøministeren. Den 11. februar sa landbruks- og matministeren til VG:

«Vi må bygge ned *enda* mer norsk natur!»

Han ble ikke akkurat skremt av tallene som viser at det er over 44 000 naturinngrep fra 2017 til 2022, ifølge NRK. Han sa også videre:

«Alle inngrepene har vært verdt det. De har vært til gode for samfunnet.»

I etterkant av intervjuet med VG måtte både statsministeren og klima- og miljøministeren gå ut og ta avstand fra landbruks- og matministerens uttalelser. Kan statsråden bekrefte at det er et mål for denne regjeringen å ta vare på mer natur, og ikke et mål å bygge ned mer?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:30:06]: Takk til representanten for et viktig spørsmål. Ja, det er et mål for denne regjeringen å ta vare på naturen på en skikkelig måte. Det framkommer også helt tydelig av Hurdalsplattformen, som sier at vi skal ha klima og natur som en ramme rundt all politikk. Det jobber regjeringen for å følge opp på en ny måte i forhold til det vi har klart å gjøre tidligere, gjennom bl.a. den stortingsmeldingen om naturmangfold jeg skal legge fram senere i år, som kommer til å bli Norges handlingsplan for oppfølging av den internasjonale naturavtalen. I det arbeidet er det viktig at vi får styring og retning på naturpolitikken på en annen måte enn tidligere.

Helt siden Miljøverndepartementet ble opprettet, har det vært en målsetting å sørge for at bærekraftig bruk og ivaretagelse av naturen ligger til grunn for alle avveininger og all forvaltning. Så er det egentlig ingen som i løpet av det halve århundret det departementet har eksistert, tydelig nok har klart å sette rammer for den politikken. Det er vi i ferd med å etablere gjennom mål, verktøy og nye tiltak i det arbeidet vi jobber med nå. Vi jobber med å få på plass et arealregnskap som kommer til å vise oss hvor mye natur vi faktisk har, og som gir oss en helt annen type grunnlag for å sette inn tiltak der det er viktigst. Det skal vi sørge for at blir en bærebjelke i et styringssystem for naturen, som vi framover skal jobbe for å få på plass.

Avslutningsvis har jeg lyst til å si at jeg opplever at landbruksministerens hovedpoeng var å si at det kommer til å være behov for arealbruksendringer også i framtiden. Det er jeg helt enig i, for vi har mange store uløste oppgaver i samfunnet vårt. Vi trenger f.eks. mye mer fornybar energi framover. Det kommer til å kreve arealbruksendringer, men vi må sørge for at det blir de riktige arealbruksendringene, med de riktige rammene for naturen.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [10:32:09]: Nå ber jeg opp til en liten runddans. Det neste spørsmålet går nemlig til landbruks- og matministeren. I det omtalte VG-intervjuet sier statsråden:

«Alle inngrepene har vært verdt det. Det har vært til gode for samfunnet.»

Mener han virkelig at den massive nedbyggingen av matjord i Norge, til bl.a. kjøpesenter og parkeringsplasser, har vært til gode for samfunnet?

Statsråd Geir Pollestad [10:32:37]: Lat meg starta med å seia at eg støttar det klimaministerens seier i sitt svar. Det eg gav uttrykk for, er at når me byggjer ein ny og trygg veg for å hindra at folk vert drepne i trafikken, eller når me byggjer ei ny jernbanestrekning, vil det medføra eit naturinngrep, men det er inngrep me har vurdert, som ein lokalt eller nasjonalt har vurdert, og som det har vore ønskjeleg å gjennomføra.

Så gjeld spørsmålet jordvern. I ein definisjon av natur er det å etablere matjord og eit inngrep i natur. Eg er oppteken av å ta vare på matjorda, eg er oppteken av at me skal nå det nye, offensive jordvernmålet. Eg ønskjer ikkje at det skal etablerast kjøpesenter eller annan bustadindustri på matjord i Noreg.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [10:33:41]: Jeg vil i mitt neste spørsmål tilbake til klima- og miljøministeren.

Sist uke kom regjeringen med nye retningslinjer for bygging av hytter. I retningslinjene står det bl.a. at det ikke bør bygges på myr. I budsjettavtalen fra høsten 2022 fikk SV gjennomslag for at det skal komme et forbud mot bygging på myr. Regjeringen har også varslet at det snart skal sendes ut et lovforslag på høring som forbyr nedbygging av myr.

Kan statsråden forsikre at forbudet mot nedbygging av myr også vil gjelde nye hyttefelt, slik at man ikke baserer seg på milde oppfordringer til hytteutbyggerne om at det ikke bør bygges på myr?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:34:27]: Jeg har respekt for at representanten ønsker seg en «sneak peek» i det regjeringen skal sende på høring. Det kom-

mer på høring når regjeringen er klar for å sende det på høring.

Det er ingen hemmelighet at vi har mottatt et faggrunnlag fra Miljødirektoratet. Det jobber vi ordentlig og skikkelig med, slik vi gjør i alle høringsspørsmål.

Jeg har lyst til å si at jeg synes regjeringen har truffet veldig godt på de statlige planretningslinjene vi har sendt på høring. Vi har stilt noen tydeligere forventninger til kommunene om hvordan de f.eks. tar tak i en del av den problematikken som er knyttet til hytter, bl.a. at man skal kartlegge fortettingspotensialet i eksisterende hyttefelt før man bygger ut nye hyttefelt, og at man f.eks. ikke bør etablere nye hytter i og over skoggrensen og på myr. Det er et godt utgangspunkt. Samtidig har vi laget mer fleksibilitet for kommunene, som gjør at de innenfor de rammene kan planlegge på en fornuftig og klok måte, i tråd med lokaldemokratiet.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [10:35:29]: I går kom en illevarslende nyhet fra Verdens meteorologorganisasjon. De varsler nå «kode rød» for klodens klima. I 2023 ble det satt rekorder for havtemperaturer, havnivåstigninger, ismelting i Antarktis og tilbaketrekking av isbreer. Det haster å kutte utslippene og ta vare på de delene av norsk natur som lagrer store mengder karbon, så derfor haster det med å få på plass et forbud mot å bygge i myr.

Jeg prøver å stille spørsmålet litt annerledes: Kan statsråden love at det er et mål for regjeringen å fremme et lovforslag som forbyr nedbygging av myr, i 2024?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:36:15]: Som representanten vet utmerket godt, skal vi følge opp det anmodningsvedtaket vi er blitt bedt om å følge opp, bl.a. av representantens parti, om å få på plass et forbud mot nedbygging av myr.

Jeg er helt enig med representanten i at den rapporten som kom, er illevarslende. Den bør vi alle ta på alvor. Det er en påminnelse om at når det globale været endrer seg, er det ingen steder å gjemme seg. Alle samfunn, store og små, må omstille seg i de 26 årene vi har til å bli et lavutslippssamfunn i 2050, og det tar denne regjeringen virkelig på alvor.

Jeg hørte av landbruksministerens svar her tidligere i dag at han har en tydelig egglosning, og jeg har en tydelig klimaløsning. Vi har en Grønn bok som viser år for år framover hvordan vi skal kutte våre utslipp og nå våre forpliktelser etter Parisavtalen, og der har vi lagt til rette for en omstillingstakt som er en helt annen enn det vi noensinne tidligere har sett i Norge.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [10:37:17]: Da er vi nok ganske samkjørt på både egglosning og klimaløsning (munterhet i salen), så den er grei.

Avslutningsvis i denne runddansen vil jeg invitere landbruks- og matministeren igjen og spørre ham: Vil han helhjertet støtte opp under et forbud mot nedbygging av myr og heie på klima- og miljøministeren i hans arbeid på vei mot et forbud?

Statsråd Geir Pollestad [10:37:42]: Lat meg først seia at eg hadde tenkt at i spørjetimen skulle spørjaren setja meg ut og ikkje min gode statsrådskollega, men dette må eg la søkka litt.

Til svaret på spørsmålet: Eg vil ta ein del som gjeld nedbygging av myr. Der har Stortinget tidlegare vedteke eit lovforslag som opnar for omdisponering av myr til jordbruksareal, i tråd med kommunal plan. I budsjettavtale med SV er ein bedt om å gå tilbake på det punktet, og proposisjonen om å oppheva den lovendringa vil koma til Stortinget snart. På det feltet vil me følgja opp det som er budsjettavtalen med SV.

Eg meiner at me skal ta diskusjonen om myr i regjering, og så skal Stortinget få eit klart svar frå regjeringa og eit forslag frå oss på dette feltet.

Presidenten [10:38:45]: Vi går vidare til neste hovedspørsmål.

Geir Jørgensen (R) [10:38:57]: For en drøy uke siden fikk vi endelig meldingen som heter «Strategi for åuka sjølvforsyning av jordbruksvarer og plan for opptrapping av inntektsmoglegheitene i jordbruket». Dette kommer langt på overtid, men når vi ser resultatet, er det fristende å sitere en statsmann litt på skeive her: Aldri har så mange ventet så lenge på så lite.

Vi registrerer at regjeringen vil legge opp til en normering av inntektene på 20 pst., altså et effektiviseringskrav eller, riktigare sagt, et nedtrekk av inntekt. Det betyr at så lenge dette står, og så lenge dette ikke er tidfestet, vil den norske bonden aldri oppnå en inntekt på linje med andre. Bonden skal altså arbeide hver femte dag gratis, og inntekten etter dette nedtrekket i et evighetsperspektiv kaller regjeringen en tetting av inntektsgapet.

Det har fra alle politiske partier, uansett hva slags landbrukspolitikk man måtte ha, vært etterlyst et omforent tallgrunnlag og en riktig forståelse av hva som er den faktiske situasjonen for bonden og inntektene i landbruket. Mener statsråden virkelig at man tetter inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper i samfunnet så lenge man har et nedtrekk på 20 pst.?

Statsråd Geir Pollestad [10:40:42]: Lat meg starta med å seia at den meldinga me har lagt fram no, er den meldinga som eg i mine åtte år i opposisjon og som leiar av næringskomiteen drøymde om å få leggja fram. Det er det mest offensive landbrukspolitiske dokumen-

tet som er lagt fram for Stortinget i mi levetid. Regjerin- ga slår fast at innan 2027 skal me tetta inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper. Det gjer me i ei kopling med styrkt sjølvforsyning, som svarar direkte på behovet for å auka beredskapen i ei uroleg tid. Det viktigaste verkemiddelet for å auka sjølvforsyninga av mat i Noreg er å auka lønsemda i matproduksjonen, og det er det denne meldinga legg opp til.

Det er ei litt krevjande øving å samanlikna inntekt for sjølvstendig næringsdrivande. Eg vil halda fast ved at norske bønder er og skal vera sjølvstendig næringsdrivande, dei skal ikkje definerast som lønsmottakarar som har ei garantert inntekt uansett. Dei må bruka inntektsmoglegheitene. Når ein då skal samanlikna inntekt for sjølvstendig næringsdrivande med løn for andre grupper, er det naturleg at ein ser på om ein har behov for ei normering, men eg vil sterkt ta avstand frå at det her er snakk om ei effektivisering. Den bonden som på ein rimeleg måte utnyttar sine inntektsmoglegheiter, skal greia å oppnå ei inntekt på linje med andre, men som bl.a. Grytten-utvalet har peika på, er det slik at det er nokre som har andre motiv for å driva landbruk enn berre å ha høgast mogleg inntekt, og det er det me gjer ei normering for å fanga opp. Det er viktig å seia at dei òg er ein viktig del av norsk landbruk, og dei skal òg vera omfatta av landbrukspolitikken, men når ein samanliknar inntekt, meiner me det er rett å leggja til grunn ein viss inn- sats for å oppnå inntektsmoglegheitene.

Geir Jørgensen (R) [10:42:49]: Jeg konstaterer at statsråden sterkt tar avstand fra at dette er et effektiviseringskrav og et nedtrekk, men situasjonen ute i landbruket er sånn at statsråden har store deler av landbruket imot seg i den tolkningen. I tillegg inneholder denne meldingen et arbeidstimetall for yrkesutøverne, bøndene, som er høyere enn sammenligningsgruppene.

Regjeringen mener at bønder fortsatt skal arbeide 145 timer mer enn andre for å oppfylle et helt årsverk. Begrunnelsen er at bøndene er selvstendig næringsdrivende og bor på arbeidsplassen. Vi har forandret yrkeslivet i Norge etter pandemien. Det er svært mange som bor på sin egen arbeidsplass, men de blir ikke trukket i lønn selv om de har hjemmekontor. Hvordan rimer dette med situasjonen for bønder? Dette er jo det samme.

Statsråd Geir Pollestad [10:43:54]: Det er rett at den historiske grunngevinga for eit ulikt timetal har vore at ein har budd på arbeidsplassen og i motsetning til arbeidstakarar ikkje har arbeidsreise. Eg ser at det kan vera argument som seier at det er annleis i dag, la meg vera heilt open på det. Det har i denne meldinga vore viktig for oss å seia kva me gjer og ikkje gjer, på ein veldig konkret måte, så Stortinget kan halda seg til det.

Me har valt å rekna inn årsverka utførte av barn og foreldre i årsverksberekninga, og har lagt dei inn som fullverdige timar. I tillegg er det sånn at mange yrkesgrupper stemplar inn og stemplar ut. Det gjer ikkje den norske bonden, han rapporterer kvart tredje år kor mange timar som er brukte i året som har gått, så det er stor grad av usikkerheit der. På den bakgrunn og som ei samla vurdering har me kome til at me opprettheld timetalet uendra.

Geir Jørgensen (R) [10:44:59]: Vi har også et normeringskrav, vi i Rødt vil kalle det nedtrekk. Vi har altså et høyere timetall for bonden enn sammenligningsgruppen. I tillegg ser vi at den andre delen av dette, som er å lage en plan for selvforsyningen, ikke holder mål. Rødt er enig i at selvforsyningsgraden skal økes til 50 pst. og gjerne mer. Regjeringens forslag til tiltak som vi ser her, med optimaliserte avlingsnivå, mindre matkasting osv., er enkle tiltak, men det er altså ikke nok. Skal selvforsyningsgraden økes, må vi øke planteproduksjonen. Denne planteproduksjonen skal altså erstatte import av mat og fôrvarer.

Vi er også nødt til å gjøre noe med norskprodusert frukt og grønt, slik at vi får bedre vilkår for dem som driver med det. Hvorfor ligger ikke det mest opplagte tiltaket her, det å ta vekk momsen på norskprodusert frukt og grønt?

Statsråd Geir Pollestad [10:46:03]: Når det gjeld sjølvforsyningsplanen, trur eg at me treng fleire tiltak enn dei som ligg i planen, for å nå måla. Eg ser fram til stortingsbehandlinga på det feltet og meiner at me skal vera veldig lydhøyre for forslag som kjem i den prosessen. Når det f.eks. gjeld frukt og grønt, handlar det som nemnt om å få betre metodar for lagring, sånn at me kan ha norske eple ein større del av sesongen. Har norske epleprodusentar tilgang til dei verkemidla av teknologi som andre land har, osv.?

Når det gjeld det konkrete forslaget om å redusera momsen på frukt og grønt, er det eit budsjettspørsmål eg ikkje skal svara på her, men det eg er heilt overbevist om, er at bl.a. offentleg sektor i mykje større grad enn i dag kan etterspørja norsk frukt og grønt. Norskandelen for offentleg sektor er lågare enn han er for folk som går i butikken.

Geir Jørgensen (R) [10:47:10]: Jeg takker for svaret, og så ser jeg fram til regjeringens støtte når Rødt på nytt vil komme med forslaget om å ta bort momsen på norskprodusert frukt og grønt – og gjerne med en kontrollmekanisme som sørger for at ikke dagligvarekjedene så å si tar bort det politiske målet en har med en sånn politikk.

I tillegg ser vi ingen gode, kraftfulle tiltak for å øke selvforsyningen ved å ta i bruk mer jord. Vi må ha et ny-

jord-program. Hva har regjeringen tenkt for å få i gang mer nydyrking og få økt produksjonen på den måten?

Statsråd Geir Pollestad [10:48:03]: For det første var mi hensikt med det førre svaret å vera inviterande og imøtekomande. Eg saksbehandla ikkje om eit forslag som er svært kostbart og praktisk vanskeleg å gjennomføra.

Når det gjeld spørsmålet om auka bruk av jord, er eg òg bekymra for jord som ikkje vert teken i bruk. Heile strategien om auka sjølvforsyning byggjer på at me skal auka planteproduksjonen i Noreg både til mat og til fôr, det er liksom fundamentet for det me skal gjera. Der meiner eg at ein allereie i vårens jordbruksoppgjjer bl.a. må ha ein diskusjon med Bondelaget og Småbrukarlaget om korleis ein kan greia å ta i bruk ein større del av jordbruksarealet i Noreg, og i alle fall hindra at dei jordbruksareala som ikkje vert brukte i dag, gror igjen. Eg er bekymra for at Noreg gror igjen, det må me hindra.

Presidenten [10:49:05]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Nikolai Astrup (H) [10:49:21]: I dag har vi lært at landbruksministeren har eggløsning. Jeg håper likevel at det er klima- og miljøministeren som går svanger med et svar på mitt spørsmål. Det handler om CBAM, EUs karbongrensejusteringsmekanisme. Konstitusjonelt ligger det under finansministeren, men hensikten og resultatene av CBAM, altså reduksjon i klimagassutslippene, er statsråd Bjelland Eriksens bord.

Hensikten med CBAM er å hindre at EUs klimapolitikk bidrar til karbonlekkasje. CBAM skal hindre at europeisk industri legger ned eller flytter ut av Europa i stedet for å legge om til lavere utslipp. Det vil også gi landene vi importerer fra, et insentiv til å kutte egne utslipp og kan derfor få en positiv global effekt. Fra Norges side er det foreløpig helt uklart om regjeringen mener CBAM bør innføres eller ikke. På et møte i Europautvalget for snart et år siden uttalte finansministeren at regjeringen ville ta stilling til deltakelse i CBAM så snart det var vedtatt i EU. Siden har ingenting skjedd.

Norsk industri er nå bekymret for innretningen på CBAM. Et eksempel er innen aluminiumsproduksjon, der industrien frykter at industrielt skrapmetall med høyt karbonavtrykk fra land utenfor Europa vil utkonkurrere lavkarbonproduksjon i Europa. Så lenge Norge ikke har tatt stilling til om vi ønsker å være en del av CBAM, er det lite vi kan gjøre for å påvirke regelverket politisk, men vi blir påvirket av det, enten vi er med eller ikke.

Er statsråden enig i at det såkalte skraphullet for aluminium i CBAM må tettes for å hindre karbonlekkasje og høyere globale utslipp, og hva gjør han helt konkret for å påvirke EU i denne saken?

Presidenten [10:50:57]: Hvis statsråden vil, kan han svare.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:51:03]: Jeg kan i og for seg godt svare, for premisset i spørsmålet handler om at det er viktig å unngå at konkurransedyktig og klimavennlig industri i Europa flytter ut av Europa fordi Europa har et offensivt klimarammeverk.

Det enkle svaret på spørsmålet er å si at CBAM er noe regjeringen vurderer. Vi skal vurdere det grundig og skikkelig, nettopp fordi regelverket kan ha ulike virkninger, og de konkrete detaljene i regelverket er viktig å forstå før Norge tar stilling til regelverket. Vi har vurdert det sånn at regelverket ikke er EØS-relevant i seg selv. Det betyr at hvis Norge skal ha det regelverket, er det gjennom frivillig samarbeid, og da bør vi forstå hva vi eventuelt frivillig samarbeider om før vi velger å si ja eller nei til det spørsmålet.

Det er ingen tvil om at forutsigbarhet for industrien er noe jeg er utrolig opptatt av. Jeg er veldig glad for at vi har kommet fram til en enighet om den framtidige utformingen av CO₂-kompensasjonsordningen. Den gir forutsigbarhet både for staten og for virksomhetene, og i tillegg gir den en omstillingstakt på et helt annet nivå enn det man har satt tidligere. Nå har vi et krav om at 40 pst. av midlene i ordningen i utgangspunktet skal brukes til klima- og energitiltak i Norge. Det vil kunne bidra med inntil 2,8 mrd. kr hvert eneste år fram mot 2030 til omstilling i norsk industri. Potensialet for å kutte i de CO₂-kompensasjonsberettigede industrivirksomhetene er ca. 4 millioner tonn CO₂ fram mot 2030. Det betyr mye for norske utslipp, men det betyr også mye for den norske konkurransekraften og for at vi skal sikre norske industriarbeidsplasser for framtiden.

Nikolai Astrup (H) [10:53:02]: Da har vi også lært i dag at statsråden og regjeringen helt konkret ikke gjør noen ting for å påvirke EU politisk for å sikre gode rammevilkår for norsk kraftkrevende industri i fremtiden. Det er urovekkende, men det er vel en stadfesting av regjeringens passive europapolitikk og at den gjør seg gjeldende også på dette området.

CBAM skal hindre karbonlekkasje når industrien legger om, men en av de viktigste tingene industrien trenger for å legge om, er tilgang på ny fornybar kraft. Det er vel om lag tre fjerdedeler av utslippskuttene vi må gjennomføre i Norge, som er betinget av tilstrekkelig tilgang på fornybar kraft. Siden regjeringen tiltrådte, har den gitt konsesjon til 0,3 TWh ny kraftproduksjon i Norge. Er statsråden enig i at mangel på kraft er i ferd med å kortslutte hele klimaomstillingen i Norge?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:53:57]: Representanten er glad i å stille spørsmål på områder som

ligger på andre statsråders konstitusjonelle ansvarsområde, og kraftpolitikken er energiministerens fagfelt.

Det er viktig for meg å understreke at tilgangen på kraft er en helt avgjørende del for at vi skal klare å gjennomføre omstillingen, kutte nok utslipp raskt nok, skape nye jobber og sikre at omstillingen skjer på en rettferdig måte. Derfor har denne regjeringen tatt helt tydelige grep. Vi har styrket energimyndighetene betydelig, som gjør at man kan konsesjonsbehandle på en helt annen måte enn før. Vi har fått opp tempoet i energieffektivisering på et helt annet nivå enn før. Vi har lagt til rette for mer solkraft, mer vannkraft, fått tilbake igjen den landbaserte vindkraften som strandet helt i konsesjonsbehandlingsprosessene under den forrige regjeringen, og ikke minst har vi fått i gang en kraftfull satsing på havvind, en havvindsatsing representanten har dømt nord og ned, men hvor det nå har vært budrunder i løpet av to fulle dager. Vi skal gjøre tvilen til skamme når det gjelder energipolitikken.

Nikolai Astrup (H) [10:55:00]: Et par år etter at vi hadde tenkt å ha auksjon på Sørlige Nordsjø II, har regjeringen kommet i gang med auksjonen, og den håper jeg blir vellykket, men resultatene av regjeringens kraftpolitikk og det taktskiftet regjeringen ofte snakker om, er som sagt 0,3 TWh i konsesjoner til ny kraftproduksjon – altså ingenting.

Kraft alene er imidlertid ikke nok til å kutte utslippene tilstrekkelig. Denne uken ble det bekreftet at Enova tilføres 1,5 mrd. kr til et nytt punktutslippsprogram, i tråd med Høyres alternative statsbudsjett. Det er vi glad for. Det kommer til være nødvendig for å skalere opp utslippsreducerende tiltak så det monner tilstrekkelig. Selv om punktutslippsprogrammet tilføres mer penger, er Enovas mandat det samme. Det er ingenting i Enovas mandat for punktutslippsprogrammet som gjør det mulig å gi støtte til skalering av utslippsreducerende tiltak med kjent teknologi.

Mitt spørsmål er: Vil statsråden sørge for at innretningen på punktutslippsprogrammet endres slik at det faktisk bidrar til å kutte utslipp i tråd med intensjonen, og når kan vi forvente at denne endringen kommer?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:56:04]: For det første er det ikke riktig at vi har gjennomført punktutslippsprogrammet i tråd med Høyres alternative budsjett, for i Høyres alternative budsjett rapper de litt frekt og freidig 1,5 mrd. kr fra de øvrige budsjettpostene til Enova for å finansiere punktutslippsprogrammet sitt. Vi har i budsjettenigheten med SV finansiert vårt punktutslippsprogram med friske penger, som betyr at Enova kan gjøre mer enn de ellers ville ha gjort.

Jeg mener det er riktig, i tråd med styringsavtalen for Enova som ligger fast, at Enova skal være en spydspiss for

å være med og sørge for å utvikle umoden teknologi eller umodne markeder. Det betyr at Enova kan være med og støtte moden teknologi i umodne markeder, og det tror jeg er en riktig innretning. Man kan ikke se det isolert, for 40 pst.-kravet i CO₂-kompensasjonsordningen kommer også til å bety at modne tiltak kommer til å få en helt annen form for finansieringssevne framover enn det de har hatt med den politikken som er bak oss.

Nikolai Astrup (H) [10:57:08]: De friske pengene statsråden har hentet, har han hentet fra bl.a. bedrifter som nettopp trenger de pengene for å kunne omstille seg for å nå 2030-målene. Vi mener det er fullt mulig å innrette Enovas pengebruk på en slik måte at vi får bedre resultater, høyere utslippskutt, innenfor den rammen Enova faktisk har.

Spørsmålet er jo: Hva tenker statsråden at punktutslippsprogrammet skal oppnå av resultater? Er dette en engangssatsing på 1,5 mrd. kr? Vil det videreføres? Vil det skaleres opp, og vil det settes i stand til å bidra til at Norge faktisk kutter utslippene i tråd med de målsettinger man har satt seg, gitt at regjeringen klarer å levere på det kraftbehovet de samme bedriftene har for å kunne komme i mål?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:57:55]: For det første kan man ikke med respekt å melde gjøre like mye innenfor Enovas virkemiddelbruk hvis man hadde hatt 1,5 mrd. kr mindre. Det er klart at det vil gå ut over et eller annet. Det kan godt være at det er nullutslippsløsninger i tungtransporten Høyre vil litt mindre for. Det kan godt være at det er energieffektivisering for folk og bedrifter der ute Høyre vil litt mindre for. Likevel er det klart at dette er friske penger, og at man får gjort mer ut av de friske pengene enn man ellers ville kunne gjøre. Det er det ingen tvil om.

Man skal i framtidige statsbudsjett komme tilbake til hva Enovas bevilgninger skal være. Jeg er stolt over at denne regjeringen har økt budsjettet til Enova med 150 pst. siden vi tok over i 2021. Det gjør at den spydspissen Enova skal være, får en helt annen virkningsgrad enn før, og det betyr bl.a. at man gjennom punktutslippsprogrammet kan bidra til å få fortgang i den utviklingen som er avgjørende for at vi skal omstille oss raskt nok, kutte utslipp og skape jobber for framtiden.

Sveinung Rotevatn (V) [10:59:13]: Eg vil tilbake til det opphavlege spørsmålet om karbongrensejusteringsmekanismen, for i svaret sitt sa klima- og miljøministeren at regjeringa har bestemt at det ikkje er EØS-relevant. Det er jo freistande å spørje kva synet til klima- og miljøministeren var i den diskusjonen, men det går eg ut frå at eg ikkje får svar på. Eg vil difor stille eit anna spørsmål.

Det er jo ikkje Noreg som bestemmer om dette er EØS-relevant eller ikkje, det må vere ein felles diskusjon, og då vert spørsmålet: Kva meiner eigentleg Island om det spørsmålet? Kva meiner Liechtenstein om det spørsmålet? Men ikkje minst: Kva meiner EU om det spørsmålet – om karbongrensejusteringsavgifta er EØS-relevant eller ikkje?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [10:59:58]: Jeg har kost meg tidligere morgener med å lese litt juss og amatørstudere litt juss på siden av de jobbene jeg har hatt i løpet av mitt liv, men det er jo ikke sånn at det er jeg eller regjeringen som juridisk har vurdert om dette er EØS-relevant eller ikke. Det er det våre fagfolk som har kompetanse på dette, som har vurdert. Det er de som har kommet til den slutningen at hvis man skal implementere det, skal dette i utgangspunktet gjøres gjennom frivillig samarbeid med EØS.

Nå er som sagt ikke saken primært under mitt ansvarsområde, men jeg er ikke kjent med at den avgjørelsen eller den tolkningen er blitt utfordret, og da forholder jeg meg også til den frivillige prosessen og den grundige prosessen vi skal ha for å vurdere hvorvidt Norge frivillig skal samarbeide om det regelverket eller ikke.

Sveinung Rotevatn (V) [11:00:55]: Så vidt under-teikna er kjent med, har iallfall EU markert dette som eit EØS-relevant direktiv.

Vi kan ta dette litt vidare, til noko iallfall klima- og miljøministeren har direkte ansvar for, som heng saman med dette, og det er CO₂-kompensasjonsordninga. Der har ein no, så vidt eg har forstått det, inngått ein avtale med aktørar i industrien om at ho skal vidareførast til 2030 og innanfor gjevne parametarar, men heile grunngevinga for den ordninga er jo å unngå karbonlekkasje og urettferdig konkurranse. Det er den same grunngevinga som ligg til grunn for CBAM.

Då er spørsmålet: Har det vore ein del av den vurderinga om Noreg skal gå inn i CBAM frivillig eller ikkje fram mot 2030, og dersom ein gjer det, vil avtalen om CO₂-kompensasjon då liggje fast, eller vil det påverke han?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:01:48]: Jeg har vært opptatt av å komme fram til en enighet med industrien for å sikre forutsigbarhet – forutsigbarhet i klimapolitikken og i det rammeverket vi skal ha i årene framover, og ikke minst forutsigbarhet for de betydelige investeringene industrien er nødt til å gjennomføre for å kutte utslipp og skape jobber framover.

EU har ikke varslet at man umiddelbart skal fjerne muligheten for å ha CO₂-kompensasjonsordninger bare fordi man har kommet med CBAM-regelverket. Det handler om at det kommer til å være betydelig grad av

innfasingstid for å sørge for at det regelverket treffer riktig. Det tror jeg er klokt. Det betyr også at uavhengig av en eventuell norsk beslutning om hvorvidt man skal ha CBAM i Norge eller ikke, mener jeg at CO₂-kompensasjonen, sånn som enigheten nå er, bør ligge fast, men det er det selvfølgelig Stortinget som har siste ordet i, og som har rett til å ta stilling til til slutt.

Presidenten [11:02:46]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Terje Halleland (FrP) [11:03:03]: Da EUs energikommissær, Kadri Simson, besøkte Norge nylig, tok hun en helikoptertur sammen med statsråden for å se på norske vannkraftressurser. Der uttalte hun bl.a. at det hastet med at Norge koblet seg på EUs fjerde energimarkedspakke, for norske vannkraftreserver er det største batteriet i Europa. Hun sa i et intervju på Dagsrevyen 7. mars at for å være en del av EUs indre marked og sikre at dette privilegerte samarbeidet vil vare, er det noen steg Norge må ta. Det har vært store forsinkelser, og det kan få noen konsekvenser.

Dette kan lett tolkes som en oppfordring, eller en trussel, om man vil. Simson gjorde en tydelig kobling mellom EØS-avtalen og EUs fjerde energimarkedspakke. Hvis vi ikke innfører EUs regelverk som kobler norske vannkraftressurser til EU, kan det få konsekvenser for EØS-avtalen og Norges tilgang til det indre marked.

EU er vår viktigste handelspartner. Import fra og eksport til EU-land utgjør omtrent 75 pst. av all norsk handel. Det kan få store konsekvenser for norsk økonomi og næringsliv om vår tilgang til det indre marked, som garanteres gjennom EØS-avtalen, endres eller blir mindre. Nå har statsråden fått klar beskjed fra EU-hold om hva som forventes av Norge: en rask innføring av fjerde energimarkedspakke. Samtidig åpnes det for at Norges valg av framgangsmåte vil kunne påvirke vår privilegerte posisjon i EUs indre marked.

Hva er statsrådets vurdering av konsekvensene for EØS-avtalen og Norges deltakelse i EUs indre marked om vi ikke oppfyller EUs forventninger om deltakelse i fjerde energimarkedspakke?

Presidenten [11:04:59]: Statsråden er ikke konstitusjonelt ansvarlig for dette området, men hvis han vil svare, kan han det.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:05:04]: Siden jeg hadde gleden av å ønske energikommissær Kadri Simson velkommen til Norge og vise fram for henne det flotte vannkraftsystemet vi har i Norge, kan jeg svare på den delen av spørsmålet.

For å si det helt tydelig fra meg: For regjeringen har det vært viktig å få EU til å forstå det som er unikt i det

norske vannkraftsystemet, måten vi har bygd opp det norske vannkraftsystemet i fellesskap på, hvor avhengige norske bedrifter og norske husholdninger er av nettopp det vannkraftsystemet, og hvorfor vi derfor har en tilnærming som er at vi må sikre vår suverenitet, vår kontroll over prisene og vår kontroll over utviklingen av det vannkraftsystemet. Det opplevde jeg i løpet av en flott og veldig hyggelig dag at jeg fikk kommissærens forståelse for, og at hun skjønte det unike som ligger i naturen i det systemet vi i fellesskap har bygd opp i løpet av 120 år i Norge.

Det er selvfølgelig slik at vi har en EØS-avtale med EU. Den stiller noen krav til oss, den har en del regelverk vi er nødt til å implementere på ulike områder, og den skal legge til rette for et marked som er mest mulig harmonisert. Det skal vi følge opp på en skikkelig og grundig måte. Så er det vi som gjør våre avveininger i den enkelte sak. Det betyr at energiministeren gjør grundige vurderinger av fjerde energimarkedspakke og følger opp den på en trygg og klok måte, og på en måte som sikrer at vi har kontroll over våre energiresurser også i fremtiden.

Terje Halleland (FrP) [11:06:50]: Takk for svaret. Det er veldig bra og veldig positivt å høre at det er dialog mellom partene.

Etter bortfallet av russisk gass er Norge nå Europas største leverandør av gass. Vi står for omtrent 25 pst. av gassebehovet i EU, og vi eksporterer gass for omtrent 1 500 TWh årlig, mens hele krafteksporten i 2022 var på 25 TWh. Eksporten av vannkraft til EU er altså bare peanøtter i forhold til de enorme mengdene med gasskraft vi sender ut. EU er helt avhengig av norsk gass og vil være det i mange år framover, både for å klare sitt energibehov og for å nå sine klimamål.

Jeg er interessert i å høre statsrådets vurderinger av forhandlingsevnen til norske myndigheter, når vi er i en situasjon der EU er helt avhengig av norske gassleveranser, helt avhengig av Norge, for å nå sine klimamålsettinger. Hvordan kan regjeringen føle seg presset til å inngå avtaler som er på EUs premisser, ikke på Norges?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:07:56]: Jeg må få lov til å minne representanten om at det samarbeidet vi har med våre naboland, er et frivillig samarbeid. Det er et samarbeid Norge har valgt å ta på seg fordi vi mener at det er i våre interesser. Hvis vi ønsker det, kan vi når som helst velge en annen retning, med de konsekvensene det får.

Energisystemet vårt er egentlig et ganske godt eksempel på det. Vi har siden 1960-tallet bygd ut forbindelser med våre naboland, knyttet oss sammen med kraftsystemene i landene rundt oss, fordi vi har vurdert det til å være den beste og mest formålstjenlige måten å sikre

vår egen forsyningssikkerhet på, sikre den i de årene hvor det er lite vann i norske vannmagasiner.

Likevel er det den norske befolkningens rett å vurdere at man ønsker en annen retning for kraftsystemet vårt framover, hvis vi ønsker det. Det er en suverenitet og en beslutningsmakt vi har helt og holdent selv, og det er også bakgrunnen for at vi konkret vurderer alt det regelverket som kommer, og vår oppfølging av det regelverket her hjemme i Norge.

Terje Halleland (FrP) [11:08:59]: Det er jo litt det svaret jeg forsøker å få ut. Hvilke konsekvenser vil det få hvis Norge velger å gå en annen retning? Jeg undrer meg når vi får besøk av en kommissær som under besøket uttaler at det er veldig viktig å få flere kraftkabler mellom Norge og EU. Både folk flest i Norge og minst halve regjeringen øser seg opp over en sånn uttalelse. Regjeringen sier at det er helt uaktuelt med flere utenlandskabler. Den sier at det er Norge alene som skal ta disse avgjørelsene. Så kommer altså Simson og EU og sier at det er helt nødvendig med flere mellomlandsforbindelser for å klare det grønne skiftet. Snakker dere sammen?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [11:09:45]: Jeg er uenig i representantens tolkning av energikommis-særens svar på det spørsmålet. Jeg oppfattet at hun kommenterte generelt at det er behov for flere forbindelser i Europa, og at det særlig i Nordsjøen er et behov for å bygge ut flere forbindelser i framtiden dersom man skal klare å integrere en stor mengde med havvind, men det var ikke noe pålegg i det om at Norge ensidig måtte bli tvunget til å ta andre beslutninger.

Vi har full makt til å velge om vi ønsker flere utenlandsforbindelser eller ikke. Det ønsker ikke denne regjeringen. Det har vi aktivt tatt stilling til, og vi har signalisert at vi ikke skal bygge ut. Det er vår politikk. Vi mener forsyningssikkerheten vår er god nok sånn den ligger fast i dag, og vi ønsker å videreutvikle det norske kraftsystemet med utgangspunkt i kraftproduksjonen i Norge. Det er bakgrunnen for at vi f.eks. har fått fortgang på havvind nå og sagt at det skal være med en radial til Norge, sånn at vi får den kraften inn i Sør-Norge. Det kommer til å være bra for utviklingen her hjemme og skape jobber og kutte utslipp i Norge.

Presidenten [11:10:47]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:11:04]: I perioden etter at regjeringa tiltrådte i oktober 2021, har det skjedd store endringer i bistandsforvaltningen, i innretningen av bistanden og i de humanitære behovene, og ikke minst har geopolitiske forhold nokså fundamentalt endret

rammebetingelsene for utviklingspolitikken – for å nevne noe.

Bistandsbudsjettet er nå på 51,7 mrd. kr, sammenlignet med 41,9 mrd. kr som lå i Solberg-regjeringas siste budsjettforslag for 2022. Til tross for det har ikke utviklingsministeren levert en eneste sak om bistandspolitikk til Stortinget, bortsett fra budsjettene, som alle statsråder leverer.

I Solberg-regjeringas tid holdt daværende utviklingsminister Nikolai Astrup sin utviklingspolitiske redegjørelse våren 2018, og daværende utviklingsminister Dag-Inge Ulstein holdt sin våren 2019. Det la grunnlaget for brede og gode debatter i Stortinget om innretningen av bistanden, resultater og utviklingstrekk. Utviklingsminister Tvinneim har ikke holdt noen utviklingspolitisk redegjørelse for Stortinget i sine to år og fem måneder i stolen. Både Høyre, Kristelig Folkeparti og nå sist hennes eget parti, Senterpartiet, har etterlyst denne redegjørelsen og flere ganger bedt om at hun skal holde den.

Hva er grunnen til at utviklingsministeren ikke har bedt Stortinget om å få holde en utviklingspolitisk redegjørelse?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [11:12:37]: Dette spørsmålet ble jeg veldig glad for å få av representanten, og jeg kan understreke at det ikke er statsrådets motvilje mot å møte Stortinget som har gjort at det ennå ikke er holdt en formell utviklingspolitisk redegjørelse.

Jeg må imidlertid få si meg uenig i at det ikke har vært diskutert saker i Stortinget utenom budsjett. Det er ikke tvil om at nettopp de store geopolitiske endringene og andre ting som har påvirket bistandsbudsjettet, har gjort at en rekke substansielle skift på bistandsbudsjettet har vært nødvendig. Jeg nevner Nansen-programmet som kanskje det mest opplagte, som jo absorberer en stor del av Norges bistandsbudsjett.

Samtidig er jeg enig med representanten i at det er et behov for grundigere og bredere debatter om bruken av norsk bistand, og så må jeg nok si at jeg tror få statsråder har stått oppe i så store omskifteligheter på sitt område som nettopp denne statsråden har opplevd.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:13:50]: Da er det enda merkeligere at det ikke er noen interesse for å holde en utviklingspolitisk redegjørelse i Stortinget, når endringene er så store som utviklingsministeren sier. Ja, vi har diskutert saker av substans i Stortinget knyttet til utviklingspolitikken, men da er det altså fordi representanter og partier har fremmet representantforslag om det, ikke fordi regjeringa har kommet med saker.

Jeg synes det er veldig rart at den eneste saken som har befatning med utviklingspolitikken av de vi har fått til Stortinget, er stortingsmeldinga om Nansen-pro-

grammet – og det er isolert til Ukraina og noen av nabolandene. Hele innretningen på de 51,7 mrd. kr, som nå er i en helt annen situasjon enn det bistand og utvikling var tidligere, er ikke noe regjeringa legger opp til diskusjon om. Det syns jeg er merkelig.

Jeg spør derfor igjen: Er det andre i regjeringa som ikke ønsker at utviklingsministeren skal holde en utviklingspolitisk redegjørelse i Stortinget?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [11:14:48]: Vi kommer til å diskutere muligheten for en utviklingspolitisk redegjørelse i regjering. Dette er en pågående diskusjon, og jeg kan love at det kommer et svar snart. Jeg setter pris på etterspørselen etter mer informasjon og diskusjon om utviklingspolitikken. Samtidig må jeg si at jeg føler at nettopp de store omskiftelighetene vi står overfor, har blitt tatt opp i en rekke budsjettdiskusjoner gjennom året. Det har jo vært en ekstraordinær situasjon når det gjelder også omskifteligheten knyttet til ekstraordinære utgifter til flykntninger i Norge og til behov i Ukraina, og vi ser nå situasjonen i Gaza osv., som har gjort at man kanskje oftere har fått disse diskusjonene opp i denne sal i forbindelse med budsjett.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:15:47]: Jeg er veldig fascinert over at det har vært en pågående diskusjon i to et halvt år om regjeringa kan tenke seg å komme til Stortinget og holde en utviklingspolitisk redegjørelse. Som statsråden selv sier, har det vært to et halvt år med såkalt stor omskiftelighet. Nettopp derfor syns jeg det er veldig merkelig.

Utenriks- og forsvarskomiteen var nettopp på reise i Sør-Afrika og Mosambik – en veldig interessant og lærerik reise, som også viste hvordan Norge driver bistanden, f.eks. med samarbeid mellom Norges Bank og sentralbanken i Mosambik, hvordan vi investerer i fornybar energi i Sør-Afrika osv.

Regjeringa oppnevnte i desember 2022 et ekspertutvalg som foreslo et nytt rammeverk for utviklingspolitikken, det såkalte Sending-utvalget. Man kan være enig eller uenig i konklusjonene og anbefalingene de kommer med, men utviklingsministeren avviste veldig raskt konklusjonene og egentlig diskusjonen om utvalget. Rapporten fra utvalget er altså bare avspist med et kort, kort avsnitt i budsjettproposisjonen for 2024.

Hva er grunnen til at statsråden ikke er mer framoverlent for å få til en debatt med Stortinget om utviklingspolitikken?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [11:16:52]: Jeg er klar for en substansiell debatt om utviklingspolitikken i denne sal, og jeg ser fram til det i det formatet den vil komme.

Når det gjelder ekspertutvalget, er jeg uenig i at dette ikke har vært underlagt seriøse vurderinger og også oppfølging fra regjeringens side. Flere av forslagene fra denne ekspertgruppen har vi tatt videre. Det som har skapt litt oppmerksomhet de siste dagene, er det konkrete forslaget om å todele bistandsbudsjettet med en andel på 0,7 pst. av BNI til fattigdomsbekjempelse og på sikt en tilsvarende del til globale fellesgoder. Det er et forslag jeg er uenig i, og jeg har forbeholdt meg retten til å si at jeg ikke ønsker å ta det videre i regjeringens budsjettarbeid.

Ingjerd Schie Schou (H) [11:17:54]: 51,7 mrd. kr er ikke småpenger. Jeg er glad for at tre av statsrådens kollegaer sitter i salen og hører at vi etterlyser en utviklingspolitisk redegjørelse. Det høres veldig tydelig ut som at det egentlig ikke står på statsråden, men på de andre i regjeringen.

Regjeringen har bl.a. lagt om bistandsforvaltningen betydelig og flyttet veldig mye – det meste – av forvaltningen av bistandsbudsjettet på 51,7 mrd. kr til Norad. Argumentene for å flytte er flere. Det blir mindre fleksibilitet og politisk kontroll med bistandsmidlene. Norad har også ansvaret for resultatportalen, som Solberg-regjeringen lanserte i november 2020. Dagens regjering har ikke prioritert å ferdigstille den, og den er derfor lite effektiv til å undersøke hvor norske bistandsmidler går, og hvilke resultater den gir på bakken. Det er klart at det svekker tilliten.

Hvordan sikrer regjeringen kontroll med bistandsmidlene og resultatene av norsk bistand?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneim [11:19:02]: Den pågående reformen med arbeidsdeling mellom direktoratet og departementet er begrunnet hovedsakelig med kontroll. Jeg mener det er veldig viktig at vi nå rendyrker oppgavene med forvaltning, som Norad har sin ekspertise i, i og med at vi skal inn i et nytt og relativt ukjent område, nemlig forvaltning av bistand til Ukraina. Dette er et land vi ikke har tradisjon for å ha en stor bistandsportefølje i, og jeg mener det er helt avgjørende at dette forvaltes av det ypperste miljøet på bistandsforvaltning i Norge, nemlig Norad.

Samtidig har vi, grunnet et ønske om en mer helhetlig innsats mellom nødhjelp og langsiktig bistand, også flyttet den humanitære forvaltningen over til Norad. Dette er en stor reform, en krevende reform, men en helt riktig retning. Jeg er ikke enig i at det fører til mindre politisk kontroll – snarere tvert imot.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:20:11]: Da gjør jeg et siste forsøk. Vil utviklingsministeren nå ta et initiativ overfor Stortinget om å få holde en utviklingspolitisk redegjørelse dette året?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:20:25]: Regjeringen vil snart komme tilbake til Stortinget med ønske om en egnet måte å diskutere utviklingspolitikk på i denne sal.

Presidenten [11:20:36]: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:20:38]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:20:39]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 1 og 2, fra henholdsvis representantene Andreas Sjalg Unneland og Morten Stordalen til samferdselsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Bård Hoksrud til helse- og omsorgsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 4, fra representanten Lars Haltbrekken til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Hilde Marie Gaebpie Danielsen.

Spørsmål 8, fra representanten Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsministeren, vil bli tatt opp av representanten Charlotte Therkelsen.

Spørsmål 1

Presidenten [11:20:45]: Dette spørsmålet, fra representanten Andreas Sjalg Unneland til samferdselsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:21:02]: «Mer enn tusen Oslo-bilister får et tosfret antall parkeringsbøter hvert år. En håndfull får over femti. Oslo kommune har bedt regjeringen om flere verktøy, og undertegnede har også løftet saken tidligere.

Når det åpenbart er et segment av befolkningen som ikke endrer adferd etter gjentatte parkeringsbøter, ser statsråden et behov for å gi kommuner flere verktøy, som for eksempel forhøyde bøter ved gjentatte overtredelser av parkeringsreglene?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:21:40]: Spørsmålet er stilt til samferdselsministeren, men det er avklart at jeg svarer på vegne av samferdselsministeren.

Jeg vil innledningsvis vise til at samferdselsministeren 4. mars svarte på skriftlig spørsmål nr. 1340 fra representanten Unneland om temaet.

Etter dagens regelverk kan feilparkerte biler enten ilegges kontrollsanksjon på 330, 660 eller 990 kr eller parkeringsgebyr på 900 kr, avhengig av hvilken parkeringsovertredelse det er snakk om. Videre kan politiet straffeforfølge alvorlige parkeringsovertredelser. Kommunen kan også om nødvendig fjerne feilparkerte kjøretøy som står til hinder – eksempelvis dersom trikken blokkeres. Bileieren må betale kostnaden for dette. I Oslo er det 5 100 kr.

Det er med andre ord et omfattende system for både kontroll og reaksjon ved feilparkerte kjøretøy for å sikre trafiksikkerhet og framkommelighet.

Ved særskilte utfordringer vinterstid kan kommunen også iverksette forebyggende tiltak, som parkeringsforbud og prioritert brøyting. Disse reglene er de samme i hele landet, og det er overtredelsens karakter som er avgjørende, ikke i hvilken kommune den er begått. Det er derfor ikke hensiktsmessig å vurdere særregler for en spesifikke kommune, som enkelte har trukket fram.

Det er ingen regler for forhøyet reaksjon ved gjentatte overtredelser av parkeringsreglene eller ved andre avkriminaliserte overtredelser av vegtrafikklovgivningen. Det er det gode grunner til. Overtredelsene er masseovertredelser av mindre alvorlig karakter som kan avgjøres på en forenklet og standardisert måte, hvor dette gjenspeiles i nivået på reaksjonen, og der eier og fører i stor grad er solidarisk ansvarlig for betalingen.

Det kan være mange grunner til at samme person overtrer parkeringsreglene flere ganger uten at gjentakelse i seg selv medfører at overtredelsen er mer alvorlig. Samme person kan også bruke ulike kjøretøy. Nivået på reaksjoner ved feilparkering må også sees i sammenheng med nivået ved andre avkriminaliserte overtredelser av vegtrafikklovgivningen.

Oslo kommune har ønsket seg en mulighet til forhøyet gebyr mot bilister som notorisk bryter reglene, men har ikke vist til noen sammenheng mellom gjentakende overtredere og feilparkeringens alvorlighet, eksempelvis at den hindrer trikken.

Som samferdselsministeren tidligere har svart representanten Unneland skriftlig, er det ikke grunn til å vurdere særlige regler for forhøyede reaksjoner ved gjentatte overtredelser av parkeringsreglene.

Det er imidlertid sånn at kontrollsanksjonene reguleres hvert femte år, i takt med endringer i konsumprisindeksen, og ble oppjustert i 2022.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:24:49]: Jeg må si at jeg blir veldig overrasket over ministerens svar på noe som åpenbart er et problem for kommuner i Norge, og

som Oslo har henvendt seg til regjeringen for å få hjelp til å løse. En skulle i hvert fall tro at en sosialdemokratisk regjering forsto at flate bøter betyr straff for vanlige folk, og at de på toppen egentlig kan gjøre som de vil.

Dagens bøtenivå ligger på 600 kr, med makssats på 900 kr, som er langt under det man får i bot hvis man sniker på kollektivtransporten, så der er det også en forskjell i systemet som jeg tror påvirker rettferdighetsfølelsen til folk. Mener ministeren at systemet fungerer i dag, når vi har over et tusentalls bilister i Oslo som får mer enn én bot i måneden, og flere som får mer enn én i uken?

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:25:51]: Jeg ber om noe forståelse for at dette ikke er mitt ansvar til daglig. Dette blir «buss for tog», for å si det på en måte som forstås i sektoren.

Jeg vil bemerke at for kontroll sanksjoner som ikke betales, er det særlige regler som muliggjør fjerning av kjøretøyet – ved ubetalte kontroll sanksjoner fra samme virksomhet på over 6 000 kr. Så tror jeg ikke akkurat det er i tråd med den problemstillingen representanten drar opp. Jeg oppfatter at det her er et ønske om å kunne være mer skjerpende overfor dem som er gjentakende, og som kanskje også har råd til å betale dette gebyret.

Så langt har vi ikke sett noen grunn til å vurdere det særskilt. Byrådet i Oslo vil også få svar fra samferdselsministeren på sin henvendelse, hvor disse vurderingene vil bli gjentatt.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [11:26:50]: Det er sånn i dag at enkelte åpenbart ser på en parkeringsbot eller et parkeringsgebyr som i praksis en parkeringsbillet, for de 600 eller 900 kronene betyr ingenting for dem. Hvis man har en klokke på hånden til 100 000 kr, er det klart at 600 kr eller 900 kr ikke betyr noe. For vanlige folk betyr det imidlertid veldig mye. Flate bøter betyr straff for vanlige folk, mens for dem som har stor lommebok, betyr det at de rett og slett kan betale seg ut av problemet og bruke Oslos gater eller andre byers gater som sin egen parkeringsplass.

Jeg skjønner at ministeren svarer på vegne av samferdselsministeren, så jeg kan jo spørre mer politisk, som sosialdemokrat, om ministeren og regjeringen ser problemet med dagens system.

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:27:53]: Regjeringen står bak det systemet vi har. Henvendelsen fra Oslo kommune handler om å kunne ta gjengangerne. I begrunnelsen til representantens spørsmål nr. 1340 har man sett på rundt 255 feilparkerte biler, hvor man viser til at 30 pst. av disse er oppført med mer enn én bot. Det må eventuelt være det som er begrunnelsen for at man skulle ha differensiert det. Det har ikke regjeringen ment er nødvendig, så det er regjeringens politikk.

Spørsmål 2

Presidenten [11:28:34]: Dette spørsmålet, fra representanten Morten Stordalen til samferdselsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Morten Stordalen (FrP) [11:28:49]: «Det har i lengre tid vært diskusjoner og møter om ny ruteplan for 2025, som Jernbanedirektoratet har lagt frem for Vestfoldbanen. Dette har skapt stor debatt fordi fylket praktisk talt blir delt i to. InterCity var ment slik at man skulle kunne togpendle fra by til by. Det har i etterkant av møter som lokale representanter har hatt med departementet, blitt hevdet at de har blitt møtt med forståelse. Det Vestfolds innbyggere trenger er handlekraft.

Vil statsråden garantere for at forslaget til ny ruteplan endres i tråd med Vestfolds ønsker?»

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:29:23]: Jeg viser til svaret samferdselsministeren ga representanten på spørsmålet til skriftlig besvarelse, som representanten sendte 26. januar 2023. De reisende langs Vestfoldbanen vil få et langt bedre togtilbud enn i dag når dobbeltsporet fra Tønsberg til Oslo etter planen står ferdig i 2025 og rute tilbudet kan justeres. Reisetiden mellom Oslo og Tønsberg vil bli redusert med om lag ti minutter på regionekspressstogene. Ambisjonen om fire tog i timen i grunnrute oppnås ved å forlenge de eksisterende pendlene med regiontogene mellom Dal–Drammen og regionekspressstogene mellom Lillehammer–Drammen til Tønsberg. Siden vi forlenger eksisterende avganger, vil vi heller ikke binde opp mer kapasitet på Drammensbanen og i Oslotunnelen.

Reisende fra stasjonene Horten, Holmestrand og Sande vil få to nye avganger i timen i grunnrute mot én avgang i timen i dag. Ny rutemodell vil medføre at reisende til Torp eller Oslo lufthavn fra disse togstasjonene vil måtte bytte tog, eksempelvis i Tønsberg eller Drammen. Det er ikke mulig å hente ut hastighetseffektene som den nye infrastrukturen legger til rette for, dersom regionekspressstogene også skal stoppe på disse stasjonene. Det er ulike syn på om toget fra Skien også skal stoppe på disse tre stasjonene. Grenlandssamarbeidet har eksempelvis i sitt innspill til ny NTP vært tydelig på at de ønsker et rutetilbud med kortere reisetid mellom Grenland og Oslo.

Staten har brukt store milliardbeløp på å bygge dobbeltspor. Da er det også viktig at kapasiteten i nettet og tilgangen til tog og personell brukes på en måte som gir størst nytte for flest mulig reisende.

Jeg gjentar forventningen om at Jernbanedirektoratet skal arbeide for at ulempen for de som blir omfattet av endringen i stoppmønster, blir så liten som mulig, ek-

sempelvis ved at ventetiden mellom avganger ikke blir lengre enn nødvendig, og at det blir korte avstander på stasjonene der togbytte er mest aktuelt.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Morten Stordalen (FrP) [11:31:42]: Det er trist at samferdselsministeren ikke prioriterer Stortinget og heller reiser til Innlandet. Jeg håper ikke det betyr at han skal selge ut noe som allerede kommer på fredag med NTP, men nok om det.

Svaret er ikke beroligende. Det er beviselig feil, det statsråden her svarer. Tilbudet blir ikke bedre for dem som skal bruke Skoppum stasjon, Holmestrand stasjon eller Sande stasjon. Med den nye planen må de reise sør- over til Tønsberg, for så å reise til Oslo igjen. Det kortslutter også tilbudet når man reiser direkte til Oslo lufthavn, som man kan i dag, eller direkte til Torp lufthavn, som i dag. Det er ganske spesielt. Da kan det jo ikke bli bedre, for i dag går det to tog i timen med ujevne mellomrom. Det er bare at grunnruten blir fast hver halvtime. Det blir altså et dårligere tilbud, ikke bedre, som statsråden her svarer.

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:32:40]: Jeg har forståelse for at reisende fra sør for Tønsberg som skal av i Horten, Holmestrand eller Sande, mener at de får et dårligere tilbud når de må vente på nytt tog i Tønsberg. Tilsvarende må reisende fra Horten, Holmestrand eller Sande bytte tog i Tønsberg hvis de skal videre sør- over. Jernbanedirektoratet mener at gevinsten for de reisende samlet sett vil være størst ved at togene fra Skien er regionekspresavganger som går direkte fra Tønsberg til Drammen. Det er samme løsning som brukes i Østfold, der regionekspresstogene ikke betjener de fire stasjonene mellom Moss og Ski.

Morten Stordalen (FrP) [11:33:25]: Strekningen Drammen–Tønsberg, som er indre intercity, var ment for fire avganger i timen. Det var det intercity handlet om – by til by og fire ganger i timen. Ytre intercity var to avganger i timen. Det er Tønsberg ned til Skien. Det er brukt om lag 47 mrd. kr fra Drammen til Tønsberg. Det bygges ny stasjon – Skoppum stasjon. Det er bygd en tidligere. Det kostet nesten 7 mrd. kr i Holmestrand. Det er bygd ny stasjon i Sande. De stasjonene skal en altså kjøre forbi.

Mener statsråden det er fornuftig samfunnsplanlegging og fornuftig bruk av skattebetalernes penger å gi dem et dårligere tilbud, og kun hvile seg på det direktoratet sier om at det faglig er det man mener? Jeg minner om at da Vestfold og Telemark var ett fylke, sto man samlet om at det var helt avhengig av at man skulle kun-

ne pendle fra by til by, mellom de gamle fylkene. Mener statsråden fortsatt at dette er god planlegging og god bruk av pengene? Mener hun det gjør hverdagen lettere eller vanskeligere for disse togpendlerne?

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:34:25]: Regjeringen mener at når staten har brukt store milliardbeløp for å bygge dobbeltspor, er det viktig at kapasiteten i nettet og tilgangen til tog og personell brukes på en sån måte at det gir størst nytte for flest mulig reisende. Det vil kunne bety noen ulemper for noen stoppesteder og noen reisestrekninger, men vi har en forpliktelse til å utnytte de investeringene som er gjort, på en best mulig måte, for å sikre at ressursene kommer flest mulig reisende til gode.

Spørsmål 3

Fra representanten Bård Hoksrud til helse- og omsorgsministeren:

«Mange kvinner med brystkreft stilles overfor vanskelige valg, nemlig om de skal velge cellegift eller ikke. Nå finnes det tilgjengelig en godt dokumentert gentest (Oncotype DX) som med stor sikkerhet kan forutsi hvem som har nytte av cellegift og dermed bidra til å styre riktig (persontilpasset) behandling. Igjen er behandlingen av denne saken blitt utsatt.

Hvorfor prioriteres ikke slike viktige nyvinninger, slik at norske kvinner med brystkreft kan få tilgang til denne testen uten forsinkelser?»

Presidenten [11:35:06]: Dette spørsmålet er trukket.

Spørsmål 4

Presidenten [11:35:10]: Dette spørsmålet, fra representanten Lars Haltbrekken til helse- og omsorgsministeren, vil bli tatt opp av representanten Hilde Marie Gaebpie Danielsen.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [11:35:19]: Sørsamisk helsenettverk har, sammen med kommunene Røros og Snåsa og St. Olavs hospital, gjennomført et pilotprosjekt i tre år, fra 2020 til 2023. Målet med prosjektet var å pilotere om et samisk helseteam i det sørsamiske området vil kunne være med på å gi likeverdige helse- tjenester. De har jobbet på tvers av kommuner og forvaltningsnivå. Slik har de sikret samiske pasienter gode pasientforløp mellom kommune- og spesialisthelsetjenesten, bidratt med kompetanseheving og senket terskelen for samiske pasienter til å kontakte helsevesen.

Samisk helseteam har en god organisering og er en enkel og gjennomførbar måte å sikre likeverdige helse-tjenester til den samiske befolkningen i sør- og lulesamiske områder der de bor. Det krever en regional tilnærming til helsetjenestene, for samer bor spredt i dette området.

Vil ministeren sørge for at vi får på plass permanente samiske helseteam i sør- og lulesamiske områder?

Presidenten [11:36:16]: Presidenten vil vise til at det spørsmålet som skal stilles, er det som er sendt inn til Stortinget på forhånd.

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:36:28]: Kommunene og spesialisthelsetjenesten har ansvar for å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til befolkningen, og kommunene står fritt til å organisere sine tjenester etter lokale behov. Det er mange tiltak som er igangsatt for å sikre samiske pasienter likeverdige helse- og omsorgstjenester. Helse Midt-Norge RHF og Sametinget inngikk en samarbeidsavtale i 2023. Den skal bidra til å gi den samiske befolkningen et tilbud om likeverdige helsetjenester tilpasset pasientens språklige og kulturelle bakgrunn.

Helse nord RHF har i samarbeid med de øvrige regionale helseforetakene utarbeidet strategidokumentet Spesialisthelsetjenester til den samiske befolkningen. Strategien følges opp av de regionale helseforetakene gjennom egne regionale handlingsplaner. I regional handlingsplan for Helse Midt-Norge RHF er det bl.a. et mål å sikre bedre samarbeid mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten om våre samiske pasienter. Regjeringen bidrar over statsbudsjettet med midler til finansieringen av SAMINOR 3. SAMINOR-undersøkelsene vi har gjort der, bidrar til å følge utviklingen og gir bedre innsikt i forhold som påvirker den samiske befolkningens helse og livskvalitet.

Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027, som nettopp ble lagt fram, skal se hele helse- og omsorgstjenesten samlet. I planen framgår det at regjeringen vil gjennomføre en utredning for å vurdere behov for tiltak, sånn at statens forpliktelser overfor den samiske befolkningen blir godt ivarettatt. Regjeringen foreslår også å innføre et samhandlingstilskudd for å styrke sammenhengende tjenester som sykehusene og kommunene må være enige om for å kunne søke midler fra.

Regjeringen la 18. mars fram en stortingsmelding om folkehelse og levekår i samiske områder – det hadde jeg gleden av å gjøre i Karasjok på mandag – og prosjektet Samisk helseteam har også høstet mange gode erfaringer, som representanten viser til. Det er imidlertid de aktuelle kommunene i Trøndelag og Helse Midt-Norge som har ansvaret for å videreføre og finansiere Samisk helseteam dersom de ønsker dette som en permanent ordning. Re-

gjeringen heier på alle initiativ der kommunehelsetjenesten og sykehusene våre går sammen om gode tiltak for innbyggerne som bedrer samhandlingen og bidrar til en mer sammenhengende helsetjeneste. Jeg har tillit til at de aktuelle kommunene i Trøndelag og Helse Midt-Norge velger løsninger som kommer den samiske befolkningens helse og levekår til gode.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [11:39:25]: Helse Midt-Norge er kun ansvarlig for spesialisthelsetjenesten, og samisk helseteam er i primærhelsetjenesten.

Jeg vil takke for veldig gode svar, og så lurer jeg på: I stortingsmeldingen om folkehelse og levekår som ministeren selv nylig la fram, som også blir nevnt her, står det noe viktig, nemlig at kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med levekår og helse. For at kommunene kan innta den nøkkelrollen og gi likeverdige helsetjenester til en spredt samisk befolkning, trenger man de rette ressursene, som har kunnskap og kulturforståelse, og som kan møte pasientene på deres språk. Det er nettopp det samisk helseteam er.

Dette er et eksempel på en fellesskapsordning som stiller opp for folk der de lever livet sitt i praksis, og det er akkurat det som er prioriteringen til regjeringen. Om man ikke har fått til å gi helsetjenester i minoritetsområdene, i de sørsamiske og lulesamiske områdene, er svaret samisk helseteam. Hva tenker ministeren om det? Hvordan vil hun ellers sikre likeverdige helsetjenester i sør- og lulesamiske områder?

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:40:28]: Jeg er veldig enig med representanten i at det som det samiske helseteamet har fått til i sørsamisk og lulesamisk område, er et veldig godt tiltak for å bidra til å styrke likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen.

Kommunene og helseforetakene skal bidra til at samiske pasienter får gode og likeverdige tjenester, og det er mange gode tiltak som er satt i gang for å sikre våre samiske pasienter tilgang til det. På mandag hadde jeg gleden av å besøke Sámi klinihkka i Karasjok, som er et flott spesialisthelsetjenestetilbud. Varianten i de sørsamiske og lulesamiske områdene er jo en mer – hva skal jeg si – samhandlingsorientert modell, hvor man tar ut det beste fra kommunehelsetjenesten, som er «i lyd» på dette teamet, og hvor spesialisthelsetjenesten skal sørge for å tilby de tjenestene som etterspørres. Dette er et godt arbeid som vi håper videreføres, men ansvaret for det er plassert i Helse Midt-Norge og kommunene.

Hilde Marie Gaebpie Danielsen (SV) [11:41:36]: Ja, samisk helseteam mener jeg er et konkret svar på likeverdige helsetjenester i primærhelsetjenesten, der folk bor. Det er ingen grunn til å finne opp kruttet på nytt.

Når det gjelder løsninger for å kunne tilby likeverdige helsetjenester og oppnå god folkehelse og gode levekår, er det bare å se til hvordan samisk helseteam har jobbet og utviklet sitt arbeid opp mot den sørsamiske befolkningen.

Prinsippet er veldig enkelt: Samisk helsepersonell gir helsetjenester til sitt eget folk, til den samiske befolkningen. Samisk helseteam har i sitt arbeid gitt helsehjelp til barn og unge og den eldre generasjonen, innen fysisk og psykisk helse, til helsestasjoner, legevakt, legekontor og skoler, og i reingjerdet, altså der ute hvor den samiske befolkningen lever og bor.

Jeg vil gjerne at helseministeren selv skal få oppleve dette, og da har jeg et siste spørsmål til henne: Vil du bli med meg hjem til vårt fantastiske Trøndelag og treffe det samiske helseteamet og selv hente erfaringer?

Presidenten [11:42:42]: Presidenten minner om at talen skal gå via presidenten.

Statsråd Ingvild Kjerkol [11:42:48]: Jeg vil gjerne besøke det samiske helseteamet og lære mer om hva de har fått til, så den invitasjonen takker jeg ja til.

Helse Midt-Norge og Sametinget underskrev en samarbeidsavtale i 2023 hvor de forplikter seg til sammen å bidra til å gi den samiske befolkningen et likeverdig tilbud av helsetjenester. I den regionale handlingsplanen for Helse Midt-Norge er det et mål å sikre dette samarbeidet.

Jeg drar veldig gjerne til Snåsa. Kjerkol-navnet kommer fra Snåsa, så vi kan på mange måter reise hjem og lære mer om hvordan man har fått til dette gode samarbeidet mellom de ulike ansvarsnivåene for å ivareta den sørsamiske befolkningen, hvor språkbarrieren er en enda større utfordring enn i de nordsamiske områdene, med tanke på hvor truet det sørsamiske språket faktisk er.

Spørsmål 5

Sofie Marhaug (R) [11:43:58]: «Om beslutninger knyttet til EUs fjerde energimarkedspakke, uttalte statsminister Jonas Gahr Støre til NRK 8. mars 2024 at regjeringen «vurderer dem en for en».

Betyr dette at pakken ikke vil bli behandlet samlet, men hvert direktiv og hver forordning for seg, og kan vi forvente at disse beslutningene vil bli gjenstand for politisk debatt og vedtak i Stortinget i denne stortingsperioden?»

Statsråd Terje Aasland [11:44:32]: Som representanten vet, har EU vedtatt flere direktiver og forordninger på energiområdet de siste årene, herunder regelver-

ket i Ren energi-pakken fra 2018 og 2019. Jeg forstår det slik at det er sistnevnte regelverk det vises til i spørsmålet.

Flere av rettsaktene henger sammen, og innholdet i dem og konsekvensene ved gjennomføringen i Norge er blant spørsmålene som vurderes.

I tråd med EØS-avtalen er jeg opptatt av å redusere etterslepet av saker som er vedtatt i EU, men som ikke er innlemmet i EØS-avtalen. Samtidig er jeg opptatt av at vi skal gjøre gode vurderinger av innholdet og konsekvensene av regelverket før det innlemmes. Det omfatter også spørsmål om eventuelle EØS-tilpasninger, i den grad det er behov for dette.

Det er så langt ikke truffet vedtak i EØS-komiteen om innlemmelse av regelverket i Ren energi-pakken. Jeg er innstilt på at vi skal jobbe videre med sikte på reduksjon av etterslepet i rettsaktene om energi sammen med våre EFTA-partnere og i dialog med EU-siden. Jeg må komme tilbake til spørsmålet om framleggelse av saker for Stortinget på et senere tidspunkt, men jeg kan forsikre representanten om at det kommer til å bli debatt i denne stortingsperioden.

Sofie Marhaug (R) [11:45:43]: Debatt kommer det til å bli, det skal også Rødt sørge for.

Jeg kan spørre litt mer spesifikt om en del av fjerde energimarkedspakke, eller Ren energi-pakken, som tilhengerne av pakken ofte kaller det, og EU selv kaller det, men det er da den pakken som kommer etter tredje markedspakke.

Ministeren har tidligere uttalt til norsk presse at endringer i fornybardirektivet om å hastebehandle konsesjoner for vindkraft på land er uaktuelt i Norge, og det er Rødt helt enig i. Vi har jo innført en ordning der kommunene kan si nei til vindkraft, og det er bra. Det er en sikring for naturen og for demokratiet. Det som bekymrer meg og Rødt, er at dette fornybardirektivet vil innebære at demokratiske vedtak på Stortinget blir tilside-satt, at vi er nødt til å sette av områder til vindkraftutbygging mot kommuners vilje. Er statsråden bekymret for det samme?

Statsråd Terje Aasland [11:46:48]: Kommunene kan ikke bare si nei, de kan også si ja. Det at kommunene er den sentrale – skal vi si – forvalteren av areal i Norge, synes jeg er et veldig fint prinsipp som vi har innført i Norge, at det er lokaldemokratiet som bestemmer over det. Det er noe vi hegner om. Derfor innførte vi også plan- og bygningsloven som en del av konsesjonsbehandlingen i tilknytning til vindkraftanlegg, for vi ønsker at kommunene skal være trygge på at det de sier ja til, er det som faktisk blir resultatet i en eventuell utbygging av vindkraft.

Vi trenger mye vindkraft, men jeg mener at det systemet vi har innført, står seg veldig godt. Det er et veldig godt demokratisk system som vi har til hensikt å videreføre, fordi vi trenger trygge kommuner og trygge kommunepolitikere når vi skal fatte beslutning om f.eks. vindkraftutbygging i Norge.

Sofie Marhaug (R) [11:47:37]: Fjerde energimarkedspakke inneholder en rekke begrensninger på norsk kraftpolitikk. Det blir begrensninger på politisk styring av prisen. Det kan få konsekvenser for norske lokalsamfunn der vi har konsesjonskraft, altså makspris på strøm, i kommuner som Tokke og Jølster. Jeg vil gjerne at statsråden kommenterer de konsekvensene.

En annen konsekvens er at ACER skal få økt myndighet over inndelingen i prisområder. Vi har et strømprisutvalg som diskuteres, og der noen tar til orde for ett prisområde. Vil det være lov hvis vi får fjerde energimarkedspakke? Det vil jeg også gjerne ha svar på.

Så vil jeg ha svar på det jeg prøvde å stille spørsmål om i sted: Når statsråden tidligere har sagt at det er uaktuelt med deler av fornybardirektivet, vil statsråden stå ved det og legge ned veto mot fornybardirektivet? Det mener vi i Rødt at staten og regjeringen bør gjøre.

Statsråd Terje Aasland [11:48:39]: Jeg synes jeg svarte utmerket på det forrige spørsmålet, hvem jeg mener i prinsippet bør bestemme over arealforvaltningen i Norge. Det er kommunene. Det er de som der har et stort ansvar i tilknytning til plan- og bygningsloven. Det har vi introdusert i konsesjonsbehandlingen for vindkraft, som jeg synes er glimrende. Det gir trygghet og forutsigbarhet for kommunene hvis de ønsker å engasjere seg i det, noe jeg mener kommunene bør gjøre, så det svarte jeg tydelig på.

Så til styringen av pris: Nå mener ikke jeg at vi politikere skal styre prisen, men vi har noen historiske kontrakter i Norge, f.eks. om konsesjonskraft, som er viktige også i fortsettelsen, med dem som har avstått areal, enten gjennom vindkraftutbyggingen nå på 2,3 øre per kWh, eller tidligere gjennom vannkraft. Det er historiske avtaler mellom storsamfunnet på den ene siden og lokalsamfunnet på den andre som skal stå seg også i ettertid.

Spørsmål 6

Frank Edvard Sve (FrP) [11:49:51]: «I svar på skriftleg spørsmål seier kommunal- og distriktsministeren: «Regjeringa og eg er opptekne av lokaldemokratiet og lokalt handlingsrom for kommunane. Statsforvaltarane skal ta omsyn til det lokale sjølvstyret ved handlinga av plansaker og enkeltsaker etter plan- og bygningslova. Dette går fram både av lovgivinga og av sig-

nal regjeringa har gitt til statsforvaltarane». I svar på to spørsmål om Stranda sentrum og ladestasjon, har statsråden unnlate å svare på spørsmåla.

Meiner statsråden fortsatt at statsforvaltaren praktiserer lokalt sjølvstyre i denne saka?»

Statsråd Erling Sande [11:50:31]: Det lokale sjølvstyret er svært viktig, og i nokre tilfelle kolliderer lokale omsyn med andre omsyn. I denne saka har Statsforvaltaren vurdert saka annleis enn kommunen. Statsforvaltaren har vurdert at det ikkje er grunn til å vektleggje ein del av dei omsyna som kommunen har lagt stor vekt på. Eit døme på det er trafikktryggleik, å leggje like tungt vekt på det som kommunen gjer. Statens vegvesen, som er sektorstyresmakt på dette området, hadde ikkje hatt merknader til det aktuelle tiltaket.

Statsforvaltaren skal vere varsam med å overprøve avgjersler som ligg til det lokalpolitiske skjønnet, men i dispensasjonssaker etter plan- og bygningslova skal dei bidra til rettstryggleik – det skal vere likebehandling – og til at nasjonale og viktige regionale interesser ikkje blir vesentleg sette til sides. Eit eksempel der kan vere auka elektrifisering.

Eg kan ikkje sjå at det er feil at trafikkomsyna ikkje fekk avgjerande vekt i denne saka. Kommunen har lov, slik eg har forstått det, til å leggje vekt på forhold som eksisterande ferjedrift i seg sjølv bidreg til. Saka frå Stranda kommune er ikkje handsama av departementet, så eg har ikkje noko grunnlag for å uttale meg nærmare om forhold ved det heilt konkrete ladeanlegget. Så langt eg kan sjå saka no, er det ikkje grunnlag for å gjere om på dette vedtaket. Eg kan heller ikkje sjå at dispensasjonen vil forhindre framtidig byutvikling eller tettstadutvikling og omplassering av ferjekai. Sjølv om dispensasjonen for ladeanlegget er gjeven, kan kommunen starte opp eit arbeid med ny arealplan for sentrum og eventuelt flytte ferjekaia dersom ein skulle gå inn for det.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:52:16]: I alle andre saker i heile Noreg vert det nei frå Statsforvaltaren når det er snakk om avvik med omsyn til gang- og sykkelareal. Det er absolutt det viktigaste folk har fokus på, og det er ikkje rart når ein ser antalet drepne og hardt skadde i trafikken. Midt i Stranda sentrum er det mange hundre tusen som ferdast på veg til ferjene. Det er skuleveg, og det er med godkjenning frå departementet planlagt cruisekai og ilandstigingsanlegg frå båt. Det vil kunne vere mange titals tusen i sentrum. Der skal ein altså ta vekk gangvegen ved eit sånt bygg.

Problemet er i tillegg at ein brukar argument om at det ikkje er mogleg å flytte den ladestasjonen fordi kablane er så lange. På den andre sida av fjorden, i det same området ferja skal gå til, er det over 50 meter til ladestasjonen, i Furneset i Vestnes er det over 80 meter, men i

Stranda sentrum er det ikkje mogleg. Det er saksbehandlingsfeil, og det er ikkje tvil om at kommunen her har rett til å seie nei, for det er reelt å kunne flytte den la-destasjonen. Vil statsråden kunne vurdere at dette er saksbehandlingsfeil?

Statsråd Erling Sande [11:53:18]: Det har eg ikkje noko grunnlag for å seie her eg no står. Dette er ei sak som ikkje har vore til behandling i departementet, og eg registrerer at Statens vegvesen som sektorstyresmakt ikkje har hatt merknader til dette aktuelle tiltaket.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:53:39]: Kommunen er jo planmyndigheit – statsråd Aasland stod her for nokre få minuttar sidan og sa at det er kommunen som er planmyndigheit. Her overkøyrrer Statsforvaltaren på vegner av kommunalministeren eit samrøystes kommunestyre, som seier at dette kan flyttast 60–70 meter. E-verket seier det ikkje er noko problem, og på den andre sida av fjorden i same sak viser Fjord1 at det faktisk er mogleg, for kablane er 50–60 meter. På Furneset i Vestnes kommune var det 80 meter – eigentleg 100 meter, for kabelen går litt i sikksakk. Der er det fullt mogleg å gjere det, men i Stranda sentrum er det ikkje mogleg. Korleis kan det hengje i hop med lokalt sjølvstyre?

Eg spør igjen: Kva moglegheit har kommunen for å krevje at dette er saksbehandlingsfeil? Ønskjer kommunalministeren å kunne sjå på denne saka viss kommunen sender ho til han?

Statsråd Erling Sande [11:54:34]: La meg berre understreke det eg starta med: For meg er det lokale sjølvstyret viktig. Det betyr ikkje at ein i hundre prosent av sakene følgjer det lokale sjølvstyret. Det gjorde heller ikkje representanten Sves parti då dei sat i regjering. Tvert om valde ein i mange saker ikkje å følgje det lokale sjølvstyret, for det var andre omsyn som vog tyngre. Slik er det også i enkelte saker i denne regjeringa.

Spørsmål 7

Sveinung Rotevatn (V) [11:55:28]: «Kommunal- og distriktsdepartementet sitt vedtak om å godkjenne detaljreguleringsplan for Aksla steinbrot og utskipingshamn ved Inste Bårdvikneset i Bremanger vil rasere eit område med den sjeldne naturtypen boreonemoral regnskog. Departementet skriv i grunngjevinga for å tillate naturøydelegginga at det finst to andre lokalitetar med boreonemoral regnskog i Bremanger.

Stemmer det, og kvifor er det at skogområdet ligg utanfor kjerneområdet for naturtypen, eit argument for å rasere det, i staden for eit argument som skjerpar verneverdien?»

Statsråd Erling Sande [11:56:06]: I fjor kom regjeringa med nye nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging for perioden 2023–2027. Dokumentet gjer greie for regjeringa sine viktigaste prioriteringar for planområdet.

Vi veit at arealplanlegging er ei viktig og krevjande oppgåve for kommunane. Gjennom planprosessar skal det sikrast at omsynet til m.a. natur- og kulturverdiar blir vareteke, samtidig som kommunane gjer gode val for arealutviklinga av omsyn til eigne innbyggjarar og til samfunnsutviklinga generelt.

Eg har tru på at kommunane gjer sitt beste for å ha eit godt fagleg grunnlag før dei fattar vedtak i plansaker. Der nasjonale og regionale interesser blir påverka, vil òg dei faglege vurderingane til sektorstyresmaktane liggje til grunn for dei avvegingane som skal gjerast. I saka i Bremanger har kommunen gjennom planprosessen gjort tilpassingar i planen for å kome sektorstyresmaktene i møte, og avgrensa størrelsen på kaianlegget for å redusere det arealet som blir påverka.

I avgjerder der naturmangfald blir påverka, set naturmangfaldlova rammer for vurderingane som skal gjerast. Naturverdiane ved Inste Bårdvikneset har vore ei heilt sentral problemstilling i saka om steinbrotet på Aksla og utskipingskaia knytt til anlegget. Statsforvaltaren har lagt til grunn for si motsegn at Inste Bårdvikneset er eit av dei største områda med naturtypen rik boreonemoral regnskog i tidlegare Sogn og Fjordane fylke. Desse opplysningane kjem òg tydeleg fram av saksomtalen i vedtaket frå departementet.

I Miljøfaglig Utredning, Rapport MU2018-10, Naturfaglige registreringer av kystfuruskog, sammenstilling av kartleggingsresultater 2012–2017, er det gjeve ei nærmare omtale av status for naturtypen, m.a. av registrerte lokalitetar i Bremanger. Det er desse opplysningane departementet har meint å gjere greie for i vedtaksbrevet.

Etter mi vurdering ligg det føre eit godt kunnskapsgrunnlag for vedtaket i saka. Den endelege planen påverkar naturmiljøet ved Inste Bårdvikneset. I saka om detaljregulering for Aksla er likevel omsynet til ei god samfunnsutvikling i kommunen lagt avgjerande vekt på.

Sveinung Rotevatn (V) [11:58:27]: Eg takkar for svaret, men eg synest likevel ikkje statsråden svarar på det som er det mest konkrete i det eg spør om, nemleg om det finst to andre eksempel på denne typen boreonemoral regnskog i Bremanger kommune. Når departementet i sitt vedtak skriv nettopp det, «Bremanger kommune har opplyst at det er vedteke frivillig skogvern av to andre lokalitetar av naturtypen i kommunen», klarer eg ikkje å sjå at det stemmer. Dei det er snakk om, er då

eit område som heiter Gaddeskogvatn og eit som heiter Bugen. Gaddeskogvatn er registrert som gammal kystskog, og det er noko anna. Når det gjeld Bugen, er det iallfall så langt eg klarar å sjå i det som finst av fagleg grunnlag, snakk om så marginale førekomstar at det ikkje er registrert offisielt som ein førekomst av denne naturtypen. Det er ganske alvorleg viss det stemmer.

No seier statsråden at han legg til grunn vurderinga frå kommunen, men er dette riktig?

Statsråd Erling Sande [11:59:27]: Dei miljøfaglege rapportane frå kartlegginga både i 2016 og 2017 viser at Bremanger kommune har fleire førekomstar av regnskog. Det er likevel stor forskjell på dei, både knytt til storleik og verdien av dei ulike førekomstane. Kartlegginga skil også mellom rik og fattig kystregnskog, og i Bremanger er det berre lokaliteten på Inste Bårdvikneset som fell innanfor den fyrste kategorien. Eg ser at dette kunne ha kome tydelegare fram i saksutgreiinga frå departementet, men det hadde ikkje hatt noka betydning for sjølve vedtaket. Departementet har vore klar over dette, og så har ein vege naturomsyna opp mot andre omsyn og landa på det vedtaket ein har gjort i saka.

Sveinung Rotevatn (V) [12:00:12]: Viss departementet har vore klar over at dei to eksempla departementet sjølv viser til som «andre lokalitetar av naturtypen», ikkje er den naturtypen vi her snakkar om – og iallfall ikkje i den grad at det på nokon måte kan vege opp for å ta eit så stort område – er det ganske oppsiktsvekkjande i eit vedtak frå eit departement. Då meiner eg at det ikkje er gjort ein god nok jobb.

Ei anna grunngeving frå departementet, i tillegg til at det finst to andre lokalitetar, er at dette ikkje er eit kjerneområde for denne naturtypen. Då lurar eg på: Kvi- for er det eit argument for å øydeleggje det? Dette er ein av dei største førekomstane av denne naturtypen som finst i landet, og sjølv om kjerneområdet er definert som lenger sør, er det vanskeleg å forstå at dette skal vere noko mindre verdifullt og unikt fordi det ligg lenger nord, når førekomsten er større enn – iallfall så vidt eg kjenner til – dei andre førekomstane.

Statsråd Erling Sande [12:01:12]: Eg veit ikkje heilt om eg forstår spørsmålet. Eg har ikkje brukt det at det ligg ein slik førekomst der, som eit argument for å seie ja til tiltaket. Tvert om har eg vist til at det ligg ein verdifull førekomst der. Det har gjort saka vanskeleg, men eg har vege konsekvensane for den opp mot måla om samfunnsutvikling og funne ut at eg i dette tilfellet vil tillate tiltaket.

Samtidig er det sjølv sagt slik at denne førekomsten har vore med og gjort den avveginga krevjande, og det er alltid fordelar og ulemper i denne typen saker, men her

har ein vege ulike interesser opp mot kvarandre og landa på at tiltaket samla sett er akseptabelt med tanke på dei samla måla ein ønskjer å nå i lokalsamfunnet.

Spørsmål 8

Presidenten [12:02:11]: Dette spørsmålet, fra representanten Tobias Drevland Lund til kommunal- og distriktsministeren, vil bli tatt opp av representanten Charlotte Therkelsen.

Charlotte Therkelsen (R) [12:02:29]: «I kommuneoppøpet regjeringen har mottatt med krav om et mer rettferdig inntektssystem, står det at 3,8 millioner innbyggere bor i en kommune hvis inntekter er under landsgjennomsnittet per innbygger. Innbyggerne har krav på likeverdige tjenester, og kommunene plikter å levere dem. Forskjellene mellom kommunene oppstår uavhengig av geografi og kommunestørrelse; skillet går mellom skattesterke- og svake kommuner.

Er statsråden bekymret for de økende forskjellene mellom kommunene?»

Statsråd Erling Sande [12:03:07]: Eg er heilt einig i målet om at alle innbyggjarar skal ha gode og likeverdige tenester, uansett kor i landet ein bur. Vi har varsla at vi skal leggje fram ein heilskapleg gjennomgang av inntektssystemet for kommunane i løpet av våren, og akkurat dette med omsynet til likeverdige tenester er ein grunnleggande premiss for den gjennomgangen.

Skatteinntektene utgjer i dag 40 pst. av dei samla inntektene til kommunesektoren, og desse inntektene er ujamnt fordelt mellom kommunane. Ein viktig del av inntektene er difor inntektsutjamninga av skatteinntektene til kommunane. Skatteinntekter som er omfatta av inntektsutjamninga, er skatt på alminneleg inntekt, formuesskatt og naturressursskatt frå vasskraft.

I dag sikrar inntektsutjamninga at alle kommunar blir løfta opp til minst 93 pst. av landsgjennomsnittet, for dei skatteinntektene som er omfatta av inntektsutjamninga. Samtidig får kommunar med høge inntekter framleis behalde ein stor del av den verdiskapinga som skjer lokalt. Vi har altså eit system som både skal gje ei lokal forankring av inntektene, og som skal bidra til likeverdige tenester over heile landet.

Når vi no går gjennom heile inntektssystemet på nytt, vurderer vi også balansen mellom den lokale forankringa av inntektene og omsynet til likeverdige tenester. Eg forstår både dei som vil behalde dei inntektene dei har i dag, og dei som krev ei sterkare utjamning av skatteinntektene. Målet vårt er ei jamnare inntektsfordeling mellom kommunane. Vi har sagt at vi vil ha eit inntektssystem som legg til rette for at alle kommunar

skal kunne levere gode og likeverdige tenester, og det har vi tenkt å følge opp gjennom den gjennomgangen vi er i gang med.

For å oppnå det målet må vi også sjå på ein annan viktig del av inntektssystemet, nemleg utjamninga av kostnadsforskjellar mellom kommunane. Kommunane er forskjellige når det gjeld m.a. levekår, alderssaman- setning og avstandar. Det gjev også forskjellar i kostna- dene til leveransar av dei kommunale tenestene, og så kompenserer ein det gjennom utgiftsutjamninga i inn- tektssystemet.

Vi legg til grunn at vi framleis skal ha eit inntektssys- tem med full utgiftsutjamning, som kompenserer for ulike forhold som påverkar kostnadene til kommunane. Målet vårt er at den samla utjamninga som skjer gjen- nom inntektssystemet, skal setje alle kommunar i stand til å tilby gode og likeverdige tenester til innbyggjarane sine, også i framtida.

Charlotte Therkelsen (R) [12:05:32]: Når jeg ikke er her, er jeg ordfører i en helt vanlig norsk kommune, med det som dessverre har blitt en ganske vanlig norsk kommuneøkonomi, nemlig en ganske dårlig økonomi. Kommunen jeg kommer fra, blir innmeldt til ROBEK-registeret i år, og der ser vi ikke ut til å bli alene de neste årene. I 2023 gikk 157 kommuner i minus, dvs. at nes- ten 44 pst. av kommunene våre ikke klarer å levere tje- nester innenfor de rammene de er tildelt av staten.

Jeg lurer på om statsråden frykter at fryktelig mange sykehjemsplasser, grendeskoler, kulturskoler og svømme- haller kommer til å bli nedlagt for å få kommunebudsjett- ene i balanse de neste årene, og da på Senterpartiets vakt.

Statsråd Erling Sande [12:06:26]: Lat meg først rose spørsmålsstillaren for jobben ho gjer som ordførar – ho gjer i lag med alle dei andre ordførarane ein kjempevik- tig jobb for lokaldemokratiet vårt. Det er viktig for oss, og det er også ei viktig rolle å formidle dei utfordring- ane ein ser, inn til sentrale politikarar. Dei forteljingane eller historiene som kjem frå fleire kommunar nå, gjer- ne inntektssvake kommunar, får direkte innverknad på vårt arbeid med nytt inntektssystem, for vi ser at det er ein del kommunar som har låge skatteinntekter, og har utfordringar med tenestetilbodet sitt. Då er det, som eg sa i det første svaret mitt, eit mål for oss å sjå om vi kan jamne dette meir ut, slik at vi løftar fleire av dei kom- munane som no har låge inntekter, og set dei betre i stand til å gje eit godt tilbod til innbyggjarane sine. Då er ein inne på akkurat den utjamningsbiten eg sa litt om i mitt svar.

Charlotte Therkelsen (R) [12:07:27]: Som sikkert statsråden også tror heller ikke jeg at folkevalgte og ad- ministrasjonen i 157 kommuner i Norge er håpløse på

økonomistyring, og det er heller ikke sånn at alle har bygd altfor dyre stupetårn eller kulturhus. Jeg mener at norske kommuner er skjevfinansiert, og at det er et de- mokratisk problem, for når økonomien ikke strekker til, blir det lokale selvstyret – som både spørsmålsstille- ren og statsråden er veldig glad i – umyndiggjort. Det vil si at innbyggerne fratas påvirkningsmuligheter på sine lokalsamfunn og sine tenester i ganske store deler av landet. Tror statsråden at han får sikret at norske inn- byggere får likeverdige tenester i årene som kommer?

Statsråd Erling Sande [12:08:19]: Det er iallfall mitt oppriktige mål i den rolla eg har no, å vere med og sikre at kommunane kan gje eit likeverdig tenestetilbod. Det er viktig, og det er viktig at vi då har eit system som utjamnar inntektene til kommunane også, slik at vi bi- drar til det.

Eg trur det er ein fordel at systemet gjev ei lokal for- ankring av inntektene. Det er ein del av det lokale sjølv- styret, så vi må leite etter og finne den balansen. Eg er ei- nig med spørsmålsstillaren i at den balansen ikkje er op- timal i dag, så då må vi skru på systemet og sjå korleis vi kan oppnå ei større grad av utjamning enn det dagens system klarer.

Spørsmål 9

Kari-Anne Jønnes (H) [12:09:19]: «Svar i høringen om endringer i barnehageloven er svært tydelige. Bare én av ti kommuner støtter regjeringens forslag til de mest radikale endringene i barnehageloven; avskaffelse av nasjonal sats for finansiering og kommunenes makt til nedtrekk i plasser. I sitt svar på mitt skriftlige spør- mål nr. 1 343 antyder statsråden at mange har misfor- stått.

Med så tydelig motbør hos kommuner, eiere, ansat- te og foreldre – kan det være at det er regjeringen som har misforstått betydning av likebehandling i barneha- gesektoren?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:09:58]: Høringen om forslaget til nye regler om styring og finansiering av barnehagesektoren ble avsluttet 1. februar. Kunnskaps- departementet går nå gjennom høringsinnspillene, og jeg kan forsikre representanten om at jeg er opptatt av å sette meg grundig inn i de ulike synspunktene. Målet er at unger i hele landet skal ha et likeverdig barnehage- tilbud av høy kvalitet.

Først må jeg oppklare en feil. Det er feil at private barnehager i dag finansieres etter nasjonal sats for driftstilskudd. Det store flertallet av private barnehager har et driftstilskudd som gjenspeiler gjennomsnitts- kostnaden med å drive en kommunal barnehageplass i

den aktuelle kommunen. Nasjonal sats brukes i noen svært få kommuner som ikke har kommunale barnehager.

Regjeringen vil at et nytt og forbedret regelverk skal likebehandle ungene i barnehagene, herunder at barnegrupper med like behov skal behandles likt uavhengig av eier. At barn ikke skal forskjellsbehandles, håper jeg de fleste er enige i. Jeg finner det underlig at dette vekker så sterk motstand hos representanten Jønnes og de borgerlige partiene.

Forslaget som har vært på høring, er at tilskuddet til barnehager kan differensieres basert på saklige kriterier, uavhengig av om barnehagen er privat eller kommunal. Dette vil sikre reell likebehandling av barnehager i samme situasjon. I høringen foreslår regjeringen å videreføre dagens regler om at foreldre skal kunne søke om plass i de barnehagene de ønsker. Kommunene skal fortsatt legge stor vekt på foreldrenes ønsker og behov ved barnehageopptaket.

Det er en utfordring at det fødes for få barn her i landet. En del kommuner kan komme i en situasjon der de får behov for å redusere antall barnehageplasser for å ivareta et godt barnehagetilbud nær der folk bor. Regjeringen er opptatt av likebehandling, også når det er behov for å redusere barnehageplasser. Forslaget som har vært hørt, er at kommunene ved overkapasitet skal ha en begrenset mulighet til å fordele reduksjonen av barnehageplasser jevnt.

Ja, det er en reell uenighet om noen av de foreslåtte endringene i regelverket, og igjen vil jeg understreke at det er viktig å basere den videre debatten på riktig informasjon om hva som faktisk er foreslått, sånn at debatten ikke bidrar til unødvendige bekymringer for foreldre og ansatte i private barnehager.

Kari-Anne Jønnes (H) [12:12:48]: Jeg kan ikke se at statsråden svarte på mitt spørsmål, men jeg hører at statsråden er overrasket over at det har vakt motstand eller bekymring hos de borgerlige partiene. Jeg tror jeg må gjenta spørsmålet, for det er ikke bare Høyre-styrte kommuner som er mot endringer i tilskudd og nedtrekk av plasser. Mener statsråden at også Arbeiderparti- og Senterparti-styrte kommuner har misforstått i denne saken?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:13:19]: Det er en del overordnede innspill og bekymringer som går igjen i høringsinnspillene. Hvordan noen av høringsforslagene omtales, synes for meg å bero på misforståelser, f.eks. en oppfatning av at vi vil frata foreldrene mulighet til å velge barnehage, selv om dette er en bestemmelse vi ikke foreslår å endre.

Jeg er selvsagt opptatt av å ta bekymringene som har kommet inn, på alvor. Samtidig mener jeg at det i det vi-

dere arbeidet er viktig å vurdere hva som er reelle bekymringer, og hva som er bekymringer som stammer fra misforståelser om hva regjeringen faktisk har foreslått.

Kari-Anne Jønnes (H) [12:14:02]: Denne regjeringen har jo faktisk foreslått å begrense foreldrenes valgfrihet. For eksempel vil det i Stjørdal kommune være en stor og reell begrensning av foreldrenes valgfrihet når plasser i en populær barnehage som foreldrene søker seg til, legges ned og kommunen vil opprettholde plasser i en kommunal barnehage.

Det til side: Denne regjeringen har i det store skapt en betydelig uro i barnehagesektoren. Nå har statsråden en enestående mulighet til å skape ro. Det hadde vært fint. Spørsmålet er om hun vil legge ned stridsøksen, for det er tross alt ikke sånn at det bare er et fargerikt politisk landskap som er sterkt kritisk til regjeringens forslag – også Utdanningsdirektoratet og statsforvalterne uttrykker betydelig skepsis.

Da blir mitt spørsmål: Mener statsråden at Utdanningsdirektoratet og statsforvalterne også har misforstått i denne saken?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:15:05]: Vårt forslag om at kommunene skal ha mulighet til å redusere antall barn en barnehage er godkjent for, skal kun gjelde når det er nødvendig for å hindre overkapasitet i hele eller deler av kommunen. Kommunen skal kun ha mulighet til å redusere plasser hvert tiende år, og barnehagen skal varsles minimum to år før ikrafttredelse. Kommunen skal også likebehandle private og kommunale ved reduksjon av plasser, så dette vil ikke ramme ansatte i private barnehager noe mer enn ansatte i kommunale barnehager.

Tidlig varsling gir stabilitet for dem som jobber i barnehagene, og når kommunen får mulighet til å gjøre helhetlige vurderinger av behovet i sin kommune, er det også mindre sannsynlig at antall barn i barnehagene varierer veldig fra år til år. Det er i seg selv med på å skape forutsigbarhet for de ansatte og foreldre.

Spørsmål 10

Hege Bae Nyholt (R) [12:16:22]: «Fagbladet har avdekket at leieprisene på barnehagebygg som er solgt til utlandet, i gjennomsnitt er dobbelt så høye som på bygg eid av barnehagekjeden selv. Allerede i 2022 varslet Viceroy Research Kunnskapsdepartementet om dette i forbindelse med Læringverkstedets salg til SBB. Etter dette har Udir også selv avdekket feilprising i transaksjonene for tre av de solgte barnehagene.

På grunnlag av det som nå er kommet fram, vil statsråden nå instruere Udir om å føre tilsyn med leieprisene på barnehagebygg som eies av utenlandske selskaper?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:16:58]: Jeg kan ikke uttale meg om enkeltsaker, men utviklingen de siste årene, med den typen tilpasning som har vært på eiendomssiden, er bekymringsfull. Barnehagene våre skal ikke være investeringsobjekter for kommersielle interesser. Det skal ikke være sånn at barnehagene belastes kunstig høye husleier som må tas fra tilskudd og foreldrebetaling som skulle gått til barnas pedagogiske tilbud.

For å motvirke dette har regjeringen sendt på høring forslag om bl.a. mer nøkterne tilskudd til eiendom, og vi har også bedt om høringsinstansenes syn på om det bør settes tak på hvor mye av driftstilskuddet barnehagene kan bruke på kostnader til eiendom.

Den 1. januar 2022 ble oppgaven med å føre økonomisk tilsyn med private barnehager flyttet fra kommunene til Utdanningsdirektoratet. Formålet med denne flyttingen var bl.a. å gjøre det enklere å føre tilsyn med barnehager i konsern på tvers av kommunegrenser. Utdanningsdirektoratet gjør løpende vurderinger av hvilke barnehager og lovkrav det er grunnlag for å føre tilsyn med, herunder om det bør føres flere tilsyn med barnehager som eies av utenlandske selskaper. Jeg har tiltro til de vurderingene Utdanningsdirektoratet gjør.

Jeg viser til at regjeringen gjennom kravet om at hver privat barnehage skal være et eget rettssubjekt, har innført nye krav til regnskap. Disse gir oss helt nødvendig åpenhet om hva pengene i barnehagene brukes til. Tydelige krav til regnskap, dokumentasjon og rapportering for alle private barnehager er helt avgjørende for at Utdanningsdirektoratet skal føre tilsyn med at offentlige tilskudd og foreldrebetaling blir brukt i tråd med regelverket.

Jeg viser videre til våre forslag til endringer i barnehageloven, som nettopp har vært på høring. Forslagene skal bidra til at offentlig tilskudd og foreldrebetaling går til barnehagedrift og stimulerer til mangfold og kvalitetsutvikling over tid. Regjeringen ønsker også et mer effektivt tilsynssystem, som legger godt til rette for god etterlevelse av regelverket i barnehagesektoren. Regjeringen har derfor foreslått å gi både kommunene og det nasjonale tilsynet flere virkemidler for å sikre at tilskudd og foreldrebetaling går til det pedagogiske tilbudet i barnehagene.

Hege Bae Nyholt (R) [12:19:34]: Jeg må med respekt å melde si at det ikke er snakk om enkeltsaker, men tilsyn som gang på gang viser at barnehagesektoren blør ut til private eiere. Statsråden gjentar ofte og gjerne at alle penger bevilget til barnehagen skal komme barna til gode, og

der er vi enige. Nå er det etter hvert godt dokumentert at økningen i husleie for barnehageeiendommer som skilles ut som eget selskap, ofte tas fra de vanlige tilskuddsmidlene. For kjedebarnhagene gjelder dette tre av fire barnehager, og det er altså nettopp de pengene ministeren snakker så varmt om, pengene som er ment å gå til ansatte, mat og bleier. Jeg vet at ministeren er like godt kjent med disse tallene som meg, men hva tenker ministeren om dette?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:20:18]: Det er Utdanningsdirektoratet som har ansvar for å føre tilsyn med at bestemmelsene i barnehageloven om bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager er oppfylt, og jeg har tillit til de vurderingene Udir gjør.

Kunnskapsdepartementet fikk våren 2022 et varsel fra Viceroy Research om Læringsverkstedets salg av 138 barnehagebygg til det svenske eiendomsselskapet SBB. Viceroy varslet om at de inngåtte salgavtalene kunne ha til hensikt å hente ut offentlige tilskudd fra barnehagene, bl.a. gjennom høye husleier. Læringsverkstedet sendte et innspill til departementet der de bestrider den omtalte rapporten. Departementet oversendte rapporten og informasjonen fra Læringsverkstedet til det økonomiske tilsynet for private barnehager, og det er tilsynet som skal vurdere om det er behov for å åpne tilsyn basert på opplysningene de får oversendt.

Hege Bae Nyholt (R) [12:21:18]: Statsråden og jeg deler både ønsket om hva pengene skal gå til, og tilliten til Udir, bl.a. fordi tilsynet som sagt viser at barnehagesektoren blør. Eierne av kjempekonsernet Læringsverkstedet, Randi og Hans Jacob Sundby, er gode for 2,1 mrd. kr hver etter å ha solgt barnehageeiendommer – de samme der man i dag betaler skyhøye leiepriser. Udir har nylig tatt Læringsverkstedet i å tappe penger fra barnehagene til konsernet, gjennom bevisst feilprising av byggene, for høy franchiseavgift og for å ha latt kostnaden av oppkjøpet gå på bekostning av barna og driften. Fra sitt nye hjem i Sveits sa de nylig til TV 2 at det å drive privat barnehage er tøft, og at det er en kamp for å unngå å gå i null. Hva tenker statsråden om dette?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:22:10]: Jeg opplever at jeg deler engasjementet til representanten i denne saken. For å forhindre at barnehageeiendom skal være spekulasjonsobjekter, har vi på høring et forslag om mer nøkterne tilskudd til eiendom. Vi kan ikke ha en situasjon der husleien bestemmes ut fra hvor mye barnehagen får i tilskudd, og ikke ut fra reelle eiendoms-kostnader. Dette er også bakgrunnen for at vi foreslår nye og tydeligere krav til bruk av tilskudd og foreldrebe-

taling. Barnehagene skal ikke belastes kunstig høye huslån sånn at det blir for lite penger til det pedagogiske tilbudet. Vi har også bedt om høringsinstansenes syn på om det bør settes et tak på hvor mye av driftstilskuddet barnehagene kan bruke på kostnader til eiendom. Viser fram til de innspillene vi får, og å gå gjennom det grundig nå i høringen, sånn at vi kan lande det på en god måte.

Presidenten [12:23:05]: Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:23:10]

Referat

Presidenten [12:23:10]: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.24.

